

Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА ОБЩИЯ СЪД (първи състав)

15 декември 2016 година *

[Поправено с определение от 10 юли 2017 г.]

„Конкуренция — Злоупотреба с господстващо положение — Гръцки пазари за доставка на лигнитни въглища и на електроенергия на едро — Решение, с което се установява нарушение на член 86, параграф 1 ЕО във връзка с член 82 ЕО — Предоставяне или запазване в сила на права за експлоатация на находища на лигнитни въглища, публична собственост, в полза на публично предприятие — Определяне на разглежданите пазари — Наличие на неравенство във възможностите — Задължение за мотивиране — Оправдани правни очаквания — Злоупотреба с власт — Пропорционалност“

По дело T-169/08 RENV,

Dimosia Epicheirisi Ilektrismou AE (DEI), установено в Атина (Гърция), за което се явява Р. Anestis, адвокат,

жалбоподател,

подпомаган от

Република Гърция, за която се явяват Р. Mylonopoulos и К. Boskovits, в качеството на представители,

встъпила страна,

срещу

Европейска комисия, за която се явява Т. Christoforou, в качеството на представител, подпомаган от А. Oikonomou, адвокат,

ответник,

подпомаган от

Elpedison Paragogi Ilektrikis Energeias AE (Elpedison Energeiaki), по-рано Energeiaki Thessalonikis AE, установено в Маруси (Гърция),

и

Elliniki Energeia kai Anaptyxi AE (HE & D SA), установено в Кифисиа (Гърция),

* Език на производството: гръцки.

за които се явяват P. Skouris и E. Tropa, адвокати,

и от

Mytilinaios AE, установено в Атина,

Protergia AE, установено в Атина,

и

Alouminion tis Ellados VEAE, по-рано Alouminion AE, установено в Атина,

за които се явяват N. Korogiannakis, I. Zarzoura, D. Diakopoulos и E. Chrisafis, адвокати,

встъпили страни,

с предмет искане по член 263 ДФЕС за отмяна на Решение C(2008) 824 окончателен на Комисията от 5 март 2008 г. относно предоставянето или запазването в сила от страна на Република Гърция на права за добив на лигнитни въглища в полза на DEI,

ОБЩИЯТ СЪД (първи състав),

състоящ се от: Н. Kanninen (докладчик), председател, I. Pelikánová и E. Buttigieg, съдии,

секретар: S. Spyropoulos, администратор,

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 8 март 2016 г.,

постанови настоящото

Решение

Обстоятелства, предхождащи спора

1. Относно жалбоподателя

- 1 Жалбоподателят, Dimosia Epicheirisi Ilektrismou AE (DEI), е публично предприятие, учредено с гръцки Закон № 1468 от 2 и 7 август 1950 г. (ФЕК А' 169), което е изключителна собственост на Република Гърция. По силата на гръцки Закон № 2414/1996 за модернизиране на публичните предприятия (ФЕК А' 135) то е преобразувано в акционерно дружество, но Република Гърция остава негов единствен акционер.
- 2 Жалбоподателят се ползва с изключителните права за производство, пренос и доставка на електроенергия в Гърция до приемането на първите мерки за либерализиране на гръцкия пазар на електроенергия, приети по силата на гръцки Закон № 2773/1999 за либерализиране на пазара на електроенергия (ФЕК А' 286), с който се транспонира Директива 96/92/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 19 декември 1996 година относно общите правила за вътрешния пазар на електроенергия (ОВ L 27, 1997 г., стр. 20). По силата на този закон, както и на Президентски указ № 333/2000 (ФЕК А' 278), жалбоподателят е преобразуван в акционерно дружество, считано от 1 януари 2001 г., като съгласно член 43, параграф 3 от Закон

№ 2773/1999 участието на Република Гърция в капитала не може да бъде по-малко от 51 % от акциите с право на глас. Към момента на приемане на решението на Европейската комисия, предмет на жалбата по настоящото дело, това участие е в размер на 51,12 %.

2. Относно пазара на лигнитни въглища в Гърция

- 3 Лигнитните въглища представляват въглищна руда, използвана главно като гориво за производство на електроенергия, като с открити лигнитни залежи от около 4 500 милиона тона към 1 януари 2005 г. Гърция е петият производител на лигнитни въглища в световен мащаб и втори в Европейския съюз към момента на приемане на решението на Комисията, предмет на жалбата по настоящото дело.
- 4 В Гърция преди Втората световна война на субекти, различни от жалбоподателя, са били предоставени права за проучване и експлоатация на малки и средни по размер мини за лигнитни въглища, с наименования Ахлада, Веви и Аминтеон/Вегора, чиито залежи към 1 януари 2007 г. възлизат общо на около 210,5 милиона тона.
- 5 На основание член 22 от Законодателен декрет № 4029/1959 от 12 и 13 ноември 1959 г. (ФЕК А' 250) жалбоподателят притежава изключителни права за експлоатация на лигнитни въглища в района на Аркадие, чиито залежи са от порядъка на около 250 милиона тона. Тези права, подновени през 1976 г., изтичат на 5 март 2026 г. и могат да бъдат подновени за 25 години.
- 6 С гръцки Законодателен декрет № 210/1973 (ФЕК А' 277) в Гърция се приема Кодекс на минното дело, който впоследствие е изменен с гръцки Закон № 274/1976 г. (ФЕК А' 50) (наричан по-нататък „Кодексът на минното дело“). Членове 143 и 144 от този кодекс предвиждат, че правата за проучване и за експлоатация на находища — публична собственост, се предоставят едновременно или след провеждане на процедурата за възлагане на обществена поръчка, или чрез пряко възлагане в неотложни случаи и по причини от обществен интерес.
- 7 Член 3, параграф 3 от Закон № 134/1975 от 23 и 29 август 1975 г. (ФЕК А' 180) гласи, че „с решение на [гръцкия] министър на промишлеността може да се определят [...] зоните [...], в които [жалбоподателят] има изключителни права за проучване и експлоатация на твърди изкопаеми горива“. По силата на няколко министерски решения, приети въз основа на тази разпоредба, жалбоподателят получава правата за проучване и експлоатация на находища на лигнитни въглища в районите, от една страна, на Аминтеон, Просилион-Тригоникон и Комнина със залежи от 378 милиона тона до 2018 г., и от друга страна, на Флорина със залежи от около 140 милиона тона до 2024 г.
- 8 Със Закон № 134/1975, който позволява сливането на предприятието Liptol АЕ с жалбоподателя, последният придобива всички права на Liptol за проучване и експлоатация на лигнитни въглища в района на Птолемаис. През 1976 г. тези права, които обхващат залежи от около 1 500 милиона тона, са подновени до 5 март 2026 г., като могат да бъдат подновени за още 25 години.
- 9 С министерски решения от 1985 г. и от 1994 г., приети по силата на Закон № 134/1975, на жалбоподателя са били предоставени единствено права за проучване на находищата на лигнитни въглища в Драма и в Еласона, разполагащи с около 1 000 милиона тона залежи. Тези права са изтекли през 2005 г.
- 10 След 1985 г. права за проучване и експлоатация на седем малки находища на лигнитни въглища са били предоставени и на предприятия, различни от жалбоподателя.

- 11 Така по време на разглеждания период от около 4 500 милиона тона залежи на лигнитни въглища в Гърция на жалбоподателя са били предоставени права за проучване и експлоатация, възлизали на около 2 200 милиона тона; 85 милиона тона принадлежат на трети лица и около 220 милиона тона се намират в находища — публична собственост, обект на проучване и експлоатация от трети лица, които обаче снабдяват частично електроцентралите на жалбоподателя. Все още не са били предоставени никакви права за експлоатация на около 2 000 милиона тона залежи на лигнитни въглища.

3. Относно гръцкия пазар на електроенергия

Лицензи за производство на електроенергия и за изграждане на електроцентрали

- 12 Гръцкият пазар на електроенергия е частично отворен за конкуренция със Закон № 2773/1999 (вж. т. 2 по-горе), който въвежда, от една страна, предварително разрешение за изграждането на централи и за производството на електроенергия, предоставяно с решение на гръцкия министър на развитието, след получаване на становище от Rhythimistiki Archi Energias (RAE, енергиен регулаторен орган, Гърция), и от друга страна, електроенергиен системен оператор с наименование Hellenic Transmission System Operator SA (HTSO).
- 13 Член 15, параграф 4 от Закон № 2773/1999, изменен с член 23, параграф 9 от Закон № 3175/2003, дава право на HTSO да открива процедури за възлагане на обществени поръчки за изграждането и експлоатацията посредством субсидия на централи, за да се гарантира поддържането на достатъчно мощности за производство на електроенергия, като жалбоподателят няма право да участва в някои от тези процедури.
- 14 Съгласно член 42 от Закон № 2773/1999 жалбоподателят получава единен лиценз за всички притежавани от него електроцентрали, които към датата на влизане в сила на този закон са изградени или са в процес на изграждане. По силата на член 8, параграф 5 от гръцки Закон № 2941/2001 (ФЕК А' 201) във връзка с член 24 от гръцки закон № 3377/2005 (ФЕК А' 202) валидността на този лиценз е удължена до 31 декември 2008 г.
- 15 Освен това, съгласно член 23, параграф 12 от Закон № 3175/2003 жалбоподателят получава лиценз за подмяна на старите централи, общо 1 600 мегавата (MW), без да се уточняват технологиите, които трябва да се използват. Република Гърция посочва, че тази подмяна се отнася до 1 200 MW, произвеждани от газоцентралите, и само 400 MW, произвеждани от централите на лигнитни въглища. През ноември 2007 г. жалбоподателят заявява, че ще поиска лицензи за две централи от по 450 MW, захранвани с лигнитни въглища, наречени Florina II и Ptolemaïda V.
- 16 Що се отнася до електроцентралите, работещи с лигнитни въглища, всички съществуващи централи принадлежат на жалбоподателя. RAE отхвърля три молби за изграждане на такива електроцентрали, подадени от трети лица, тъй като преценява, че финансовите възможности на молителите и предвидените количества лигнитни въглища са недостатъчни или ненадлежно доказани. По време на разглеждания период четвърта молба, подадена от EFT Hellas AE, все още е в процес на разглеждане. Накрая, на 26 март 2007 г. Hergon AE подава пета молба за централа от 460 MW.
- 17 Що се отнася до електроцентралите, различни от централите, работещи с лигнитни въглища, на 16 юли 2003 г. жалбоподателят получава лиценз за производство на електроенергия за централа с комбиниран цикъл, захранвана с природен газ, с мощност 400 MW в Лаврион, а на 4 ноември 2003 г. получава лиценз за централа с газови турбини с мощност 120 MW до пускането в експлоатация на горепосочената централа в Лаврион.

- 18 Единадесет конкуренти на жалбоподателя са получили лицензи за газоцентрали с обща мощност от 4 114 MW, издадени в резултат на започната от RAE през 2001 г. процедура за възлагане на обществена поръчка, която изключва по-специално централите на лигнитни въглища. След 2001 г. са издавани и други лицензи за централи с комбиниран цикъл, захранвани с газ, както и за газова турбина с отворен цикъл. Към март 2006 г. са издадени общо 21 лицензи на предприятия, различни от жалбоподателя, за централи с обща мощност от 5 930 MW, които не работят с лигнитни въглища. Построена е обаче само една централа.
- 19 Що се отнася до централите за комбинирано производство на топлинна и електрическа енергия и централите, произвеждащи електроенергия от възобновяеми енергийни източници, Закон № 2773/1999 им позволява да се ползват от предимство при разпространението, ако мощността им е под 50 MW, от регулирана изкупна цена на електроенергията и от освобождаване от задължението за лиценз за най-малките проекти. Освен това, за да се улесни развитието на тези централи, гръцки Закон № 3468/2006 (FEK A' 129) премахва установения таван от 50 MW, установява по-привлекателна изкупна цена, рационализира процедурата за предоставяне на лицензи и покачва праговете, до които не се изисква лиценз.

Внос на електроенергия

- 20 По време на разглеждания период гръцката свързана мрежа за пренос на електроенергия (наричана по-нататък „ГСМ“), която включва територията на континентална Гърция, както и някои свързани към нея острови, е свързана с италианската електропреносна мрежа посредством междусистемни електропроводи с максимална мощност 500 MW и с електропреносните мрежи на страните на север от Гърция, а именно Албания, България и Бивша югославска република Македония (наричани по-нататък „страните на север“), посредством междусистемни електропроводи с мощност 600 MW. Следователно общата мощност на междусистемните връзки с други мрежи възлиза на 1 100 MW. Нов междусистемен електропровод с мощност от около 200 MW, предназначен да свърже гръцката с турската електропреносна мрежа, е трябвало да заработи през 2008 г.
- 21 Тъй като, от една страна, до 1 юли 2007 г. значителна част от мощността на междусистемните връзки със страните на север е била запазена за жалбоподателя, а от друга страна, една част от мощността на междусистемните връзки с Италия е била управлявана от италианския орган за управление на електропреносната мрежа, по време на разглеждания период максимум 500 MW (200 MW от страните на север и 300 MW от Италия) е можело да бъдат внесени на теория от конкуренти на жалбоподателя, които в близко бъдеще е трябвало да получат достъп до 900 MW, което представлява 7,5 % от всички инсталирани вътрешни мощности и 6,9 % от сбора на всички вътрешни и внасяни мощности.

Задължителен дневен пазар

- 22 Закон № 3175/2003 предвижда въвеждането от май 2005 г. на задължителен дневен пазар за всички продавачи и купувачи на електроенергия, опериращи в рамките на ГСМ. На този пазар производителите и вносителите на електроенергия подават оферти предходния ден (като посочват цената и количеството електроенергия), а снабдителите и клиентите представят прогнозни данни за потреблението, за да могат да покрият нуждите на своите клиенти. Като отчита тези елементи, HTSO съставя почасови графици за натоварване на електроцентралите през следващия ден. При съставянето на тези графици HTSO взема предвид най-напред прогнозните данни за постъпващите количества електроенергия, произведена от възобновяеми енергийни източници, от централи за комбинирано производство на топлинна и електрическа енергия и от някои водоелектрически централи, които се ползват с предимство. След това тя взема предвид електроенергията от топлоелектрическите централи, сред които и централите, захранвани с лигнитни въглища, с газ или с петрол. За последните централи предлаганите от

производителите почасови тарифи трябва да бъдат най-малко равни на променливите разходи на централата. Следователно офертите на електроцентралите с най-ниски променливи разходи се приемат първи. Цената, предложена от електроцентралата, която произвежда най-скъпата електроенергия, включена в графика за разпределение, за да се задоволи търсенето, наречена „ценови таван на системата“ (наричан по-нататък „ЦТС“), е цената, която в крайна сметка получават всички производители и вносители, чиито оферти са били приети.

Административно производство

- 23 През 2003 г. Комисията получава жалба, в която се посочва, че Република Гърция е предоставила на жалбоподателя изключителен лиценз за проучване и експлоатация на лигнитни въглища в Гърция в нарушение на член 86, параграф 1 ЕО във връзка с член 82 ЕО.
- 24 На 1 април 2004 г. Комисията изпраща на Република Гърция официално уведомително писмо по-специално относно предоставянето на жалбоподателя на изключителни права за експлоатация на находища на лигнитни въглища, което му е позволило да поддържа или да разшири господстващото си положение на пазара на електроенергия на едро. Става дума за нарушение на член 86 ЕО във връзка с член 82 ЕО. На 3 май 2004 г. Комисията изпраща копие от това писмо на жалбоподателя, като му предоставя възможност да изложи становището си по този въпрос. Република Гърция и жалбоподателят отговарят с писма от 5 юли 2004 г.
- 25 С писмо от 21 септември 2005 г. Комисията иска някои уточнения от Република Гърция, която отговаря с писма от 22 и 28 ноември 2005 г. и от 19 юни 2006 г.
- 26 На 18 октомври 2006 г. Комисията изпраща допълнително официално уведомително писмо на Република Гърция, в което посочва, че предоставените от нея нови данни не променят твърденията за нарушения, изложени в първото официално уведомително писмо.
- 27 Жалбоподателят и Република Гърция представят становищата си относно допълнителното официално уведомително писмо съответно на 19 и на 24 януари 2007 г.
- 28 На 8 февруари 2008 г. жалбоподателят предоставя на Комисията актуализирани данни относно гръцкия пазар на електроенергия за периода 2006—2007 г.
- 29 На 5 март 2008 г. Комисията приема Решение С(2008) 824 окончателен относно предоставянето или запазването в сила от страна на Република Гърция на права за добив на лигнитни въглища в полза на жалбоподателя (наричано по-нататък „обжалваното решение“).

Обжалваното решение

- 30 В обжалваното решение Комисията разглежда въздействието на някои мерки, приети от Република Гърция по отношение на два отделни пазара, а именно, от една страна, пазара за доставка на лигнитни въглища в Гърция (наричан по-нататък „пазар нагоре по веригата“), и от друга страна, пазара на електроенергия на едро в рамките на ГСМ (наричан по-нататък „пазар надолу по веригата“). Комисията посочва, че съгласно Директива 96/92 вторият пазар е трябвало да бъде либерализиран от 19 февруари 2001 г. и обхваща доставката до отговарящи на определени условия потребители на произведената в рамките на държавата и на внасяната електроенергия (съображения 60, 150 и 158—172 от обжалваното решение).
- 31 Комисията приема, че жалбоподателят има господстващо положение на пазара нагоре по веригата, тъй като от 2000 г. неговият пазарен дял надхвърля 97 %. Той имал господстващо положение и на пазара надолу по веригата, тъй като, първо, пазарният му дял надхвърлял 85 %, второ, не се очаквало навлизането на нов съществен конкурент на пазара, и трето, вносът, който

представлявал 7 % от общото потребление, не представлявал реална конкурентна заплаха за този пазар. Освен това пазарът надолу по веригата, който представлява повече от 90 % от общото потребление на електроенергия в Гърция, представлявал съществена част от вътрешния пазар (съображения 177 и 179 от обжалваното решение).

- 32 Що се отнася до мерките, приети от Република Гърция, Комисията констатира, от една страна, че на основание на Законодателен декрет № 4029/1959 и на Закон № 134/1975 Република Гърция е предоставила на жалбоподателя права за експлоатация на 91 % от находищата на лигнитни въглища — публична собственост, за които са предоставени права, и от друга страна, че независимо от предоставените от Кодекса на минното дело възможности, не е предоставила права за експлоатация на значимо находище на нито един конкурент на жалбоподателя. Комисията посочва, че като е запазила в сила квазимонополни права за експлоатация на лигнитни въглища в полза на жалбоподателя, Република Гърция е запазила или подсилила господстващото му положение на пазара надолу по веригата, тъй като централите, работещи с лигнитни въглища, са най-евтините централи на този пазар и следователно най-използваните (съображения 185—188 и 238 от обжалваното решение).
- 33 Накрая Комисията констатира, че Република Гърция не се е позовала на разпоредбите на член 86, параграф 2 ЕО, за да обоснове приемането на разглежданите мерки, и приема, че тези мерки засягат търговията между държавите (съображения 239—244 от обжалваното решение).
- 34 Член 1 от обжалваното решение гласи:

„Член 1 и член 22, параграф 1 от Законодателен декрет № 4029/1959, член 3, параграф 1 от Закон № 134/1975 и решенията на гръцкия министър на промишлеността, енергетиката и технологиите от 1976 г. (ФЕК В' 282) от 1988 г. (ФЕК В' 596) и от 1994 г. (ФЕК В' 633) противоречат на член 86, параграф 1 ЕО във връзка с член 82 ЕО, тъй като предоставят и запазват в сила в полза на [жалбоподателя] привилегирани права за експлоатация на лигнитни въглища в Гърция, като по този начин създават неравенство на възможностите на икономическите оператори по отношение на достъпа до първични горива за производство на електроенергия и позволяват на [жалбоподателя] да поддържа или да укрепва своето господстващо положение на пазара на електроенергия на едро в Гърция, като изключва или пречи на всяко навлизане на нови участници на пазара“.

- 35 Следва да се посочи, че в член 1 от обжалваното решение е допусната фактическа грешка, тъй като решението се позовава на член 3, параграф 1 от Закон № 134/1975, а от преписката по делото е видно, че разпоредбата, която се има предвид, всъщност е член 3, параграф 3 от посочения закон.
- 36 В член 2 от обжалваното решение се посочва, от една страна, че Република Гърция трябва да информира Комисията в срок от два месеца за мерките, които възнамерява да предприеме, за да се преодолеят антиконкурентните последици от държавните мерки, посочени в член 1 от същото решение, и от друга страна, че тези мерки трябва да се приемат и приложат в срок от осем месеца, считано от датата на връчване на решението.

Производство пред Общия съд и пред Съда

- 37 С жалба, подадена в секретариата на Общия съд на 13 май 2008 г., жалбоподателят иска да се отмени обжалваното решение и да се осъди Комисията да заплати съдебните разходи.
- 38 С писмо, подадено в секретариата на Общия съд на 5 септември 2008 г., Република Гърция иска да встъпи в подкрепа на исканията на жалбоподателя.

- 39 С писма, подадени в секретариата на Общия съд на 9 септември 2008 г., Elpedison Paragogi Ilektrikis Energeias AE [(Elpedison Energeiaki), по-рано Energeiaki Thessalonikis AE] и Elliniki Energeia kai Anartyxi AE (HE & D SA) — предприятия, които осъществяват дейност в областта на производството на електроенергия в Гърция (наричани по-нататък „встъпилите предприятия“) — искат да встъпят в подкрепа на исканията на Комисията. Съгласно член 116, параграф 1 от Процедурния правилник на Общия съд от 2 май 1991 г. тези молби за встъпване са връчени на страните.
- 40 Комисията депозира писмена защита в секретариата на Общия съд на 11 септември 2008 г., с която иска от Общия съд да отхвърли жалбата и да осъди жалбоподателя да заплати съдебните разноски.
- 41 По-нататък, на 23 октомври 2008 г. Комисията представя своето становище по молбите за встъпване на встъпилите предприятия. С актове, подадени в секретариата на Общия съд съответно на 7 и на 10 ноември 2008 г., жалбоподателят повдига възражения срещу всяка от тези две молби за встъпване.
- 42 С определение от 3 декември 2008 г. председателят на седми състав на Общия съд допуска встъпването на Република Гърция.
- 43 С акт, подаден в секретариата на Общия съд на 19 декември 2008 г., в рамките на процесуално-организационните действия, предвидени в член 64 от Процедурния правилник от 2 май 1991 г., жалбоподателят моли Общият съд да допусне замяната на определена формулировка в писмената защита на Комисията, в случай че тя самата не приеме да я измени по своя инициатива.
- 44 В становището си относно молбата за процесуално-организационни действия на жалбоподателя, подадено в секретариата на Общия съд на 23 януари 2009 г., Комисията приема да измени съответната формулировка в писмената защита, както предлага жалбоподателят.
- 45 На 18 февруари 2009 г. Република Гърция подава в секретариата на Общия съд писменото си становище при встъпване.
- 46 С определение от 18 септември 2009 г. председателят на седми състав на Общия съд допуска встъпването на встъпилите предприятия. На 13 ноември 2009 г. те подават в секретариата на Общия съд писмените си становища при встъпване.
- 47 Комисията с писма от 23 октомври 2008 г., от 19 февруари и 16 март 2009 г. и жалбоподателят с писма от 7 и 10 ноември 2008 г., от 8 януари и 23 юни 2009 г. и от 28 януари 2010 г. искат някои поверителни данни, съдържащи се в жалбата, в писмената защита, в репликата, в дубликата, в становищата относно писменото становище при встъпване на Република Гърция и в становищата относно писменото становище при встъпване на встъпилите дружества, да не се изпращат на последните. На встъпилите дружества е изпратен само неповерителният вариант на споменатите материали по делото, срещу което те не са възразили.
- 48 С решение от 20 септември 2012 г., DEI/Комисия (T-169/08, EU:T:2012:448), Общият съд отменя обжалваното решение и осъжда Комисията да понесе направените от нея съдебни разноски, както и съдебните разноски, направени от жалбоподателя. Република Гърция и встъпилите предприятия са осъдени да понесат направените от тях съдебни разноски.
- 49 С жалба, подадена в секретариата на Съда на 30 ноември 2012 г., Комисията обжалва решението на Общия съд на основание член 56 от Статута на Съда на Европейския съюз.

- 50 С актове, подадени в секретариата на Общия съд на 25 март 2013 г., предприятията Mytilinaios AE, Protergia AE и Alouminion AE, които осъществяват дейност в гръцкия енергиен сектор (наричани по-нататък „встъпилите в производството по обжалване страни“), искат да встъпят в посоченото в точка 49 по-горе производство по обжалване в подкрепа на исканията на Комисията. С определение от 11 юли 2013 г. заместник-председателят на Съда уважава това искане.
- 51 С решение от 17 юли 2014 г., Комисия/DEI (C-553/12 P, наричано по-нататък „решението в производството по обжалване“, EU:C:2014:2083), Съдът отменя решението на Общия съд, отхвърля втора и четвърта част от първото основание, връща делото на Общия съд, който да се произнесе по въпросите, по които Съдът не се е произнесъл, и не се произнася по съдебните разноски.

Производство и искания след връщането на делото за ново разглеждане

- 52 След решението в производството по обжалване и съгласно член 118, параграф 1 от Процедурния правилник на Общия съд от 2 май 1991 г. делото е разпределено на първи състав с решение на председателя на Общия съд от 3 септември 2014 г. Съгласно член 119, параграф 1 от Процедурния правилник на Общия съд от 2 май 1991 г. жалбоподателят, Комисията, Република Гърция, Elpedison Energeiaki и встъпилите в производството по обжалване страни подават в секретариата на Общия съд писмени становища съответно на 3 октомври 2014 г., 27 ноември 2014 г., 30 март 2015 г., 2 април 2015 г. и 17 април 2015 г.
- 53 По предложение на съдията докладчик Общият съд (първи състав) решава да открие устната фаза на производството и на 26 януари 2016 г. в рамките на процесуално-организационните действия по член 89 от Правилника на Общия съд приканва страните да отговорят на някои въпроси, което те правят в определения срок.
- 54 Устните състезания и отговорите на страните на поставените от Общия съд въпроси са изслушани в съдебното заседание от 8 март 2016 г.
- 55 Жалбоподателят, подкрепян от Република Гърция, моли Общия съд:
- да отмени обжалваното решение,
 - да осъди Комисията да заплати съдебните разноски.
- 56 Комисията, подкрепяна от встъпилите предприятия и встъпилите в производството по обжалване страни, моли Общия съд:
- да отхвърли иска,
 - да осъди жалбоподателя да заплати съдебните разноски.

От правна страна

- 57 В подкрепа на жалбата си жалбоподателят изтъква четири основания, изведени, първо, от грешка при прилагане на разпоредбите на член 86, параграф 1 ЕО във връзка с член 82 ЕО, както и от явна грешка в преценката, второ, от нарушение на задължението за мотивиране, трето, от нарушение на принципите на правна сигурност, на защита на оправданите правни очаквания и на защита на частната собственост, от една страна, и от злоупотреба с власт, от друга страна, и четвърто, от нарушение на принципа на пропорционалност.

1. По първото основание, изведено от грешка при прилагане на разпоредбите на член 86, параграф 1 ЕО във връзка с член 82 ЕО, както и от явна грешка в преценката

58 Това основание се състои от пет части, изведени:

- първо, от явна грешка в преценката при определяне на съответните пазари,
- второ, от липсата на разширяване на господстващото положение на пазара нагоре по веригата към пазара надолу по веригата във връзка с тълкуване на условието за наличие на изключителни или специални права с оглед на нарушението на член 86, параграф 1 ЕО във връзка с член 82 ЕО,
- трето, от липсата на неравенство във възможностите във вреда на конкуренти на жалбоподателя,
- четвърто, от липсата на разширяване на господстващото положение на пазара нагоре по веригата към пазара надолу по веригата във връзка с твърдения привилегирован достъп до първично гориво,
- и пето, от явна грешка в преценката, тъй като Комисията не е взела предвид развитието на пазара надолу по веригата.

59 Тъй като с решението в производството по обжалване Съдът е отхвърлил втората и четвъртата част, следва да се разгледат само първата, третата и петата част.

По първата част, изведена от явна грешка в преценката при определяне на съответните пазари

Предварителни бележки

60 Преди да може да се прецени дали дадено предприятие като жалбоподателя има господстващо положение по смисъла на член 82 ЕО, е необходимо да се определи съответният пазар както от гледна точка на разглеждания продукт или услуга, така и от географска гледна точка (решение от 14 февруари 1978 г., *United Brands и United Brands Continentaal/Комисия*, 27/76, EU:C:1978:22, т. 10). Това се прави с цел да се определят границите, в които трябва да се прецени дали дадено предприятие е в състояние да действа в значителна степен независимо от своите конкуренти, своите клиенти и от потребителите (в този смисъл вж. решение от 9 ноември 1983 г., *Nederlandsche Banden-Industrie-Michelin/Комисия*, 322/81, EU:C:1983:313, т. 37).

61 За да се определи съответният пазар за целите на прилагане на член 82 ЕО, възможностите за конкуренция трябва да се преценяват в рамките на пазара, обхващащ всички стоки или услуги, които в зависимост от характеристиките си са в състояние в голяма степен да задоволят постоянни нужди и са малко взаимозаменяеми с други стоки или услуги, като тези възможности за конкуренция трябва да се преценяват и в светлината на условията на конкуренция и структурата на търсенето и предлагането (решения от 9 ноември 1983 г., *Nederlandsche Banden-Industrie-Michelin/Комисия*, 322/81, EU:C:1983:313, т. 37 и от 17 декември 2003 г., *British Airways/Комисия*, T-219/99, EU:T:2003:343, т. 91). Както следва по-специално от точка 7 от Известие на Комисията относно определянето на съответния пазар по смисъла на общностното право на конкуренция (ОВ С 372, 1997 г., стр. 5; Специално издание на български език, 2007 г., глава 8, том 3, стр. 60), „[с]ъответният пазар обхваща всички продукти или услуги, които се считат за заместващи от потребителите поради характеристиките на продуктите, техните цени и целта на тяхната определена употреба“.

- 62 Що се отнася до съответния географски пазар, той може да бъде определен като територия, на която всички икономически оператори се намират в сходни условия на конкуренция, що се отнася до съответните стоки или услуги. От тази гледна точка не е необходимо обективните условия на конкуренция между операторите да бъдат напълно еднородни. Достатъчно е те да бъдат сходни или достатъчно еднородни (в този смисъл вж. решение от 14 февруари 1978 г., *United Brands и United Brands Continentaal/Комисия*, 27/76, EU:C:1978:22, т. 44 и 53). Освен това този пазар може да бъде ограничен само до една държава членка (в този смисъл вж. решения от 9 ноември 1983 г., *Nederlandsche Banden-Industrie-Michelin/Комисия*, 322/81, EU:C:1983:313, т. 28 и от 1 юли 2008 г., *МОТОЕ*, C-49/07, EU:C:2008:376, т. 34).
- 63 В случая трябва да се припомни, че в съображение 158 от обжалваното решение Комисията е посочила, че мерките по член 1 от това решение (наричани по-нататък „спорните мерки“) се отнасят до два отделни пазара — пазара нагоре по веригата и пазара надолу по веригата. Според Комисията посочените мерки, като предоставят почти изключителни права за експлоатация на лигнитни въглища на жалбоподателя и като изключват или препятстват навлизането на нови конкуренти на пазара нагоре по веригата, позволяват на жалбоподателя да поддържа или да засили господстващото си положение на пазара надолу по веригата. Жалбоподателят, поддържан от Република Гърция, оспорва по същество определянето на пазарите, извършено от Комисията. Той разделя доводите си на две подчасти.

По първата подчаст, свързана с определянето на пазара нагоре по веригата

- 64 В съображения 161, 168 и 169 от обжалваното решение Комисията е посочила, че пазарът нагоре по веригата е отделен продуктов пазар с национален мащаб.
- 65 Жалбоподателят и Република Гърция посочват, че определянето на пазара нагоре по веригата по този начин е погрешно, тъй като Комисията не е приложила възприетите от нея самата в Известието относно определянето на съответния пазар критерии (вж. т. 61 по-горе), а именно заменяемостта, от гледна точка на търсенето, от една страна, и от гледна точка на предлагането, от друга, както и потенциалната конкуренция. За да оборят определянето на пазара нагоре по веригата, те изтъкват четири оплаквания, които Комисията оспорва.

– По първото оплакване

- 66 Жалбоподателят и Република Гърция посочват, че тъй като пазарът надолу по веригата, на който се твърди, че е било допуснато нарушението на член 82 ЕО, е пазарът на доставка на електроенергия на едро в ГСМ, пазарът нагоре по веригата не можел да се ограничи до доставката на лигнитни въглища, а трябвало да обхване всички горива, от които се произвежда електроенергия. Ако пазарът нагоре по веригата се определи както иска Комисията, то пазарът надолу по веригата също трябвало да се раздели в зависимост от горивото, от което е произведена доставената енергия. Те добавят, че измежду конкуриращите се горива производителите на електроенергия ще изберат горивото, с което да работят в определена централа, като вземат предвид по-специално, първо, наличието на „недостатъчна мощност“ в рамките на ГСМ, където предлагането е по-малко от търсенето, второ, функционалния разход на една централа, който включва разход за гориво, разход за работа и поддръжка и разход по опазване на околната среда, и трето, необходимите инвестиции и срокове за изграждане, които са по-малки за една газова централа отколкото за централа, работеща с лигнитни въглища. Следователно Комисията трябвало да включи в определянето на пазара нагоре по веригата каменните въглища, ядрената енергия и природния газ. Освен това газовите електроцентрали щели да се използват продължително време и имали значителна инсталирана мощност.
- 67 Комисията оспорва доводите на жалбоподателя и на Република Гърция.

- 68 В това отношение следва да се посочи, че несъмнено е вярно, че един производител на електроенергия, който реши да започне изграждането на електроцентра, има свободата да я проектира така, че тя да се захранва с гориво по негов избор, като това решение се взема в зависимост от множество икономически параметри, сред които евентуално и посочените от жалбоподателя в точка 66 по-горе.
- 69 Жалбоподателят обаче не оспорва констатацията на Комисията в точка 13 от обжалваното решение, от една страна, че централите, захранвани с лигнитни въглища, са били създадени специално, за да работят само с това гориво, и от друга страна, че преустройството им в централи, използващи каменни въглища, е много скъпо. Следователно, ако един производител на електроенергия реши да изгради централа, захранвана с лигнитни въглища, за да произвежда електроенергия в тази централа, той ще трябва да се снабдява само с това гориво за целия период на експлоатация на тази централа.
- 70 Следователно доставчиците на лигнитни въглища не се конкурират с доставчиците на други горива, използвани за производство на електроенергия, когато става дума за продажби на електроцентрали, захранвани с лигнитни въглища, които представляват пазар за собствено потребление. От съображение 12 от обжалваното решение обаче следва, и това не се оспорва от жалбоподателя, че почти всички добивани в Гърция лигнитни въглища се използват за производство на електроенергия. Следователно централите, които работят с това гориво, не са незначителна част от клиентите на доставчиците на лигнитни въглища, а техен основен, дори единствен, пазар. Освен това, става въпрос за пазар със значителен размер, предвид това че от таблици № 11 и № 14 от обжалваното решение е видно, че през 2006 г. тези централи представляват съответно 43 % от инсталираните в рамките на ГСМ мощности за производство на електроенергия и осигуряват 59,7 % от общото производство.
- 71 От друга страна, тъй като инвестициите за изграждането на централа, захранвана с лигнитни въглища, според самия жалбоподател са значителни, е разумно да се приеме, че експлоатацията на такава централа, която вече работи, трудно ще бъде преустановена поради увеличение, пък било то и значително, на цената на лигнитните въглища, което засилва пазарната мощ на доставчиците на това гориво и способността им да действат сравнително независимо от движението на цената на другите горива, използвани за производство на електроенергия.
- 72 Следователно доводът на жалбоподателя и на Република Гърция, че всички други горива би трябвало да спадат към пазара нагоре по веригата, не може да постави под съмнение начина, по който Комисията е определила посочения пазар. Всъщност конкуренцията между електроенергията, произведена от всяко друго гориво, и електроенергията, произведена от лигнитни въглища, се проявява по-скоро на пазара надолу по веригата. Следователно горепосоченото определяне представлява въпрос, свързан с този пазар, който ще бъде разгледан по-долу.
- 73 Поради това настоящото оплакване трябва да бъде отхвърлено.
- По второто оплакване
- 74 Жалбоподателят изтъква, че при определянето на пазара нагоре по веригата Комисията е трябвало да вземе предвид конкурентния натиск, упражняван от внесената електроенергия.
- 75 Комисията оспорва доводите на жалбоподателя.

- 76 В това отношение е достатъчно да се посочи, че независимо от възможността за внос на електроенергия от Италия или от държавите на север от Гърция, лицата, които експлоатират централи, работещи с лигнитни въглища, на практика остават длъжни да се снабдяват с горивото, което е необходимо, за да се гарантира функционирането на тези централи, от доставчиците на лигнитни въглища.
- 77 Следователно фактът, че е възможен внос на електроенергия, не позволява да се приеме, че Комисията неправилно е определила пазара нагоре по веригата, независимо от това дали този факт може да окаже съществен конкурентен натиск върху пазара надолу по веригата.
- 78 Поради това настоящото оплакване трябва да бъде отхвърлено.

– По третото оплакване

- 79 Жалбоподателят и Република Гърция посочват, че Комисията е допуснала грешка, като е определила лигнитните въглища като „първично гориво“, която е оказала влияние върху определянето на пазара нагоре по веригата. Ако това понятие включвало гориво, използвано за производство на електроенергия в „базовите централи“, които подават постоянно електроенергия в мрежата, пазарът нагоре по веригата трябвало да включва каменните въглища и природният газ, които също можели да бъдат използвани като горива за „базовите централи“.
- 80 Комисията оспорва доводите на жалбоподателя и на Република Гърция.
- 81 По този въпрос следва да се припомни, че в съображение 189 и в член 1 от обжалваното решение Комисията е посочила, че запазването в полза на жалбоподателя на права за експлоатация на лигнитни въглища създава положение на неравенство във възможностите на икономическите оператори по отношение на достъпа до първични горива за производство на електроенергия (вж. т. 34 по-горе). Като е използвала израза „първични горива“, който е технически неприемлив в контекста на обжалваното решение, Комисията обаче е искала само да подчертае значението и основната роля на лигнитните въглища за пазара надолу по веригата, а не да определя пазара нагоре по веригата.
- 82 Същото важи и за използването в обжалваното решение на израза „базови централи“. Ако, както твърди жалбоподателят, „базови централи“ са централите, които подават постоянно електроенергия в мрежата, от обжалваното решение е видно, че Комисията е анализирала всички източници за производство на електроенергия, както и всички видове използвани технологии, за да стигне до извода, че в Гърция достъпът до лигнитни въглища продължава да е от съществено значение за наличието на ефективна или потенциална конкуренция на пазара надолу по веригата, и че тя не е счела, че пазарът нагоре по веригата е пазарът на лигнитни въглища, с мотива че за захранване на централите, които постоянно подават електроенергия в мрежата, може да се използва само това гориво.
- 83 Следователно настоящото оплакване трябва да бъде отхвърлено.

– По четвъртото оплакване

- 84 Жалбоподателят изтъква, че пазарът нагоре по веригата е определен неправилно, тъй като от географска гледна точка този пазар не трябвало да се свежда до лигнитните въглища, добивани в Гърция, а трябвало да включва и лигнитните въглища от находища, разположени в някои съседни страни и територии. Република Гърция добавя, че прогнозата на Комисията за липса на вероятност за внос на лигнитни въглища от чужбина е погрешна, тъй като в началото на 2009 г. тя е издала разрешение за производство на електроенергия от лигнитни въглища на конкурент на жалбоподателя, който може да осигури дългосрочно захранване с вносни лигнитни въглища.

- 85 Комисията оспорва доводите на жалбоподателя.
- 86 Следва да се посочи, че в съображение 13 от обжалваното решение Комисията е посочила, че тъй като лигнитните въглища са с най-ниска калоричност от всички видове въглища, те не могат да се транспортират на дълги разстояния и освен преките доставки между електроцентралите, които ги използват, и разположените в близост до тях находища, почти не съществува търговия с лигнитни въглища. Комисията е посочила също, и това не се оспорва от жалбоподателя или от Република Гърция, от една страна, че всички централи на лигнитни въглища в Съюза се намират в близост до лигнитните находища, и от друга страна, че потреблението на вносни лигнитни въглища е 0,1 % общо в държавите членки и не съществува в Гърция.
- 87 Освен това, що се отнася до лигнитните въглища, произхождащи от съседните на Гърция територии, в точка 16 от обжалваното решение Комисията е отбелязала, че находищата, които се намират на тези територии, от една страна, са разположени на повече от 100 km от гръцката граница и следователно са много далеч, за да могат да представляват потенциален източник на снабдяване за централите на лигнитни въглища от ГСМ, и от друга страна, вече се експлоатират от местните предприятия за производството на електроенергия в рамките на местните електропреносни мрежи. Ето защо, макар в съображение 161 от обжалваното решение Комисията да е признала на теория възможността за извършване на доставка на лигнитни въглища от намиращи се на съседни територии находища за захранване на централи от ГСМ, в съображение 169 от обжалваното решение тя е изключила възможността това да е реална алтернатива на гръцките лигнитни въглища.
- 88 Жалбоподателят обаче изтъква, че трудностите и транспортните разходи, свързани с лигнитните въглища, се смекчават значително по отношение на офертите за лигнитни въглища от някои съседни на Гърция територии поради високата енергийна стойност на продукта и неговата цена. За да подкрепи това твърдение, жалбоподателят препраща към писмо, изпратено до Комисията на 8 февруари 2008 г. В това писмо обаче не се съдържа никакъв анализ относно икономическата рентабилност на вноса на лигнитни въглища от тези територии. Всъщност в посоченото писмо жалбоподателят само твърди, че обхватът на пазара нагоре по веригата е по-голям от възприетия от Комисията в обжалваното решение и като доказателство за това твърдение представя три оферти, които е получил от три предприятия за доставка на лигнитни въглища от Бивша югославска република Македония и от Косово.
- 89 Първо, що се отнася до първите две оферти, от една страна, за доставка на 300 000 тона лигнитни въглища годишно от Косово с енергийна мощност от 1 800 kcal/kg, както и на 600 000 тона годишно от Бивша югославска република Македония с енергийна мощност между 2 800 и 3 000 kcal/kg, и от друга страна, за доставка на 1 000 000 тона лигнитни въглища от Косово, чиято енергийна мощност не е уточнена, които следва да се доставят през 2007 г., трябва да се посочи, че цената, която трябва да се плати за тези количества лигнитни въглища, не е посочена в преписката по делото. Следователно наличието на тези оферти не е достатъчно, за да се докаже, че вносът на тези лигнитни въглища би бил икономически рентабилен.
- 90 Що се отнася до третата оферта за доставка на 300 000 тона ксилит годишно от Бивша югославска република Македония с енергийна мощност от 2 700 kcal/kg, които следва да се доставят на две централи, разположени близо до границата с тази държава, в офертата се уточнява цената, която трябва да плати жалбоподателят, а именно 37,5 EUR на тон, като съгласно предварително установено правило тази цена може да варира в зависимост от качеството на доставения продукт. Жалбоподателят обаче не е обяснил дали в действителност вносът на ксилит на тази цена, ако се предположи, че ще се използва в централите, работещи с лигнитни въглища, ще бъде рентабилен. Освен това трябва да се посочи, че писмото, в което се

съдържа тази трета оферта, се посочват трудностите, които вносът на такова количество би породил на границата, тъй като при необходимостта от транзит на 60 камиона дневно би се изчерпал капацитетът за обмитяване на най-близката до обслужваните централи митница.

- 91 Второ, трябва да се посочи, че предприятията, направили получените от жалбоподателя оферти, не са поели ангажимент в тези оферти да гарантират дългосрочна доставка на гориво. Жалбоподателят обаче не оспорва посочения от Комисията в съображение 203 от обжалваното решение факт, че количеството лигнитни въглища, необходимо за захранването на работеща с това гориво централа за целия ѝ жизнен цикъл, тоест 40—45 години, е няколко милиона тона. Комисията посочва например, че находището Веви, което разполага с резерви от 90 милиона тона, ще захранва централа от 400 MW по време на жизнения ѝ цикъл с около 2 000 000 тона годишно.
- 92 Следователно не е реалистично да се смята, че един средно съобразителен инвеститор би се ангажирал със сериозните според самия жалбоподател разходи за изграждането на централа, захранвана с лигнитни въглища, за да произвежда електроенергия за ГСМ, без да си гарантира дългосрочно снабдяване.
- 93 Трето, трябва да се отбележи, че жалбоподателят не е посочил, че е приел някоя от получените оферти, което показва по-скоро, че по онова време тези оферти не са били сметени за достатъчно конкурентоспособни. Много силно допълнително указание в тази посока е липсата на внос на лигнитни въглища в Гърция (вж. т. 86 по-горе). Всъщност, тъй като лигнитните въглища са най-използваното гориво за производство на електроенергия в рамките на ГСМ, липсата на такъв внос би била трудно обяснима, ако, както изтъква жалбоподателят, превозът на лигнитни въглища от съседни на Гърция територии бе икономически рентабилен.
- 94 Следователно, макар да не може да се изключи възможността за инцидентен внос на лигнитни въглища от някои съседни на Гърция територии за централи, разположени близо до границата между Гърция и страните на север от нея, следва да се приеме, че жалбоподателят не е успял да докаже, че подобен внос представлява реален, алтернативен на съществуващите в ГСМ лигнитни находища, източник на снабдяване.
- 95 Този извод не се обезсилва от довода на Република Гърция, изведен от факта, че на 7 януари 2009 г. Негон е получило лиценз за изграждане на централа, захранвана с лигнитни въглища, поискан на 26 март 2007 г. (вж. т. 16 по-горе), въпреки че то е посочило като източник на гориво разположени извън Гърция находища.
- 96 [Поправено с определение от 10 юли 2017 г.] Всъщност, както правилно изтъква Комисията, лицензът, предоставен на Негон на 7 януари 2009 г., не обяснява подробно начина, по който това предприятие ще се снабдява с лигнитни въглища. Както подчертава Комисията, по-подробно обяснение се съдържа в становището, предоставено от РАЕ в рамките на производството за предоставяне на този лиценз. От това становище обаче е видно, че Негон е посочило като основен източник на лигнитни въглища за проектираната централа две находища, разположени в рамките на ГСМ, едното от които, това на Веви, е разположено на 20 km от мястото, предвидено за централа. РАЕ посочва изграждането на железопътна линия между това находище и новата централа. Разбира се, вносът на количество от 3 000 000 тона от територията на Косово е посочен като алтернативен източник на лигнитни въглища за проектираната централа, но това не позволява да се приеме, че Негон би поискало и получило лиценз за изграждане на централа, работеща на лигнитни въглища, без да разчита, и то основателно, на снабдяване от разположено наблизо находище, като това на Веви.
- 97 Освен това в отговора си на въпросите, поставени от Общия съд на 26 януари 2016 г. в рамките на процесуално-организационните действия, както и по време на съдебното заседание, Република Гърция е потвърдила, че Негон няма законово задължение да изгради проектираната

централа. Единствената възможна последица от евентуалното решение на това предприятие да се откаже от проекта си е да се отмени лицензът за изграждане. Следователно фактът, че Heron е получило този лиценз, не доказва че според него изграждането на проектираната централа би било възможно и в случай, че то не получи права за експлоатация на находището на Веви.

- 98 [Поправено с определение от 10 юли 2017 г.] Следователно наличието на лиценз, предоставен на Heron, не е достатъчно, за да докаже, че изграждането на централа, работеща на лигнитни въглища, в рамките на ГСМ би било икономически рентабилно, без достъп до съществуващите на тази територия находища на лигнитни въглища. Фактът, че в единствения случай, посочен в преписката по делото, в който едно предприятие е посочило вносните лигнитни въглища като възможен източник за снабдяване на централа, която трябва да бъде изградена, същото това предприятие е поискало възлагане на права за експлоатация на находище, разположено на 20 km от тази централа, по-скоро показва икономическата необходимост от наличието на находища, разположени близо до централите, работещи с лигнитни въглища. Показателен е и фактът, както посочва Комисията по време на съдебното заседание, и това не е оспорено от жалбоподателя или от Република Гърция, че Heron, което в крайна сметка не получава права за експлоатация на находищата на Веви, понастоящем все още не е започнало изграждането на проектираната централа.
- 99 Накрая, от една страна, както посочва Комисията, нищо в предоставения на Heron лиценз или в становището на RAЕ относно този лиценз не показва, че количествата лигнитни въглища, които могат да се внесат, са гарантирани за целия живот на проектираната централа, и от друга страна, Република Гърция не е предоставила никакво доказателство за цената на лигнитните въглища, които Heron трябва да внесе, която би позволила да се сравни тяхната рентабилност за целите на производството на електроенергия в ГСМ с тази на лигнитните въглища в гръцки находища.
- 100 С оглед на всички изложени съображения настоящото оплакване трябва да бъде отхвърлено.
- 101 Следователно трябва да се заключи, че жалбоподателят не е успял да докаже наличието на грешка при определяне на пазара нагоре по веригата, допусната от Комисията в обжалваното решение. Следователно първата подчаст не е основателна.

По втората подчаст, свързана с определянето на пазара надолу по веригата

- 102 Трябва да се припомни, че в съображение 162 от обжалваното решение Комисията е определила пазара надолу по веригата като пазар на производство на електроенергия в електроцентралите от ГСМ и на внос на електроенергия чрез междусистемните електропроводи с цел препродажба.
- 103 За да оспори начина, по който е определен пазарът надолу по веригата, жалбоподателят изтъква по същество две оплаквания, които Комисията оспорва.

– По първото оплакване

- 104 Жалбоподателят твърди, че за да определи пазара надолу по веригата, Комисията погрешно се е основала на данни, предхождащи създаването на задължителната дневна система, и че не е взела предвид степента на либерализиране на този пазар.
- 105 Комисията оспорва доводите на жалбоподателя.

- 106 Най-напред трябва да се посочи, че дори да се предположи, че това твърдение е вярно, то не позволява да се приеме, че Комисията неправилно е определила пазара надолу по веригата. Самият жалбоподател не твърди, че ако Комисията се бе основала на по-релевантни данни, тя щеше да определи този пазар по различен начин.
- 107 Във всички случаи от цялостния прочит на обжалваното решение е видно, че Комисията е основала анализа си на всички доказателства, които са ѝ били предоставени преди приемането на посоченото решение. От това решение в никакъв случай не следва, както се потвърждава от точки 201—203 по-долу, че Комисията е ограничила преценката си до доказателствата, които са ѝ били представени до 18 октомври 2006 г. Напротив, в съображения 103—106 от обжалваното решение Комисията е описала правилата, които регулират този пазар, които тя е разгледала и в съображения 164—166 от това решение, а в съображение 222 от посоченото решение е взела предвид някои особености на въпросния пазар, за да констатира, че лигнитните въглища са най-изгодното гориво за производство на електроенергия в рамките на ГСМ.
- 108 Поради това настоящото оплакване трябва да бъде отхвърлено.

– По второто оплакване

- 109 Жалбоподателят изтъква, че в обжалваното решение Комисията неправилно е пропуснала да посочи конкурентния натиск, който внесената електроенергия упражнява в зависимост от вида гориво. Като пример, внесената от водноелектрически и ядрени централи електроенергия била значително по-евтина от произведената в Гърция електроенергия и влизала в системата преди тази енергия, като измествала други производствени централи, сред които и тези, които работят с лигнитни въглища.
- 110 Този довод, който Комисията оспорва, не се подкрепя от фактите. Всъщност Комисията е включила внесената електроенергия в пазара надолу по веригата, така както следва от определянето на този пазар в съображение 162 от обжалваното решение, посочено точка 102 по-горе. Тя обаче е констатирала, че по време на разглеждания период реалният капацитет за внос е представлявал само около 7 % от инсталирания капацитет на пазара надолу по веригата, което жалбоподателят не оспорва. Следователно Комисията не е пропуснала да вземе предвид конкурентния натиск на внесената електроенергия, но предвид сравнително малкото количество на тази електроенергия в сравнение с инсталирания в рамките на ГСМ общ производствен капацитет и с консумацията тя е счела, че по време на разглеждания период лигнитните въглища остават особено атрактивно гориво за производството на електроенергия на този пазар.
- 111 Поради това второто оплакване трябва да бъде отхвърлено.
- 112 Така следва да се заключи, че жалбоподателят не е успял да докаже наличието на грешка в определянето на пазара надолу по веригата, допусната от Комисията в обжалваното решение. Следователно втората подчаст не е основателна.
- 113 Тъй като не е констатирана никаква грешка при определянето на пазарите, посочени в обжалваното решение, първата част от първото основание трябва да се отхвърли.

По третата част от първото основание, изведена от липсата на неравенство във възможностите във вреда на новите конкуренти

- 114 Съгласно практиката на Съда система на ненарушена конкуренция може да бъде гарантирана само ако се осигурят равни възможности на различните икономически оператори. От това следва, че дадена държавна мярка представлява нарушение на член 86, параграф 1 ЕО във

връзка с член 82 ЕО, когато поражда неравенство във възможностите между операторите и в резултат от това — нарушение на конкуренцията (вж. решението в производството по обжалване, т. 43 и 44 и цитираната съдебна практика).

- 115 Следва да се припомни, че в обжалваното решение Комисията е приела, че спорните мерки могат да породят неравенство във възможностите в полза на жалбоподателя, тъй като тези мерки предоставят на жалбоподателя почти изключителен достъп до лигнитните въглища, използвани за производство на електроенергия в рамките на ГСМ, при положение че това е най-изгодното гориво за тази цел.
- 116 За да обори този извод, жалбоподателят изтъква по същество пет оплаквания.
- 117 Комисията оспорва тези оплаквания.

По първото оплакване

- 118 Жалбоподателят посочва, че по време на разглеждания период все още не са били предоставени права за експлоатация на около 2 000 милиона тона залежи на лигнитни въглища, от които 1 230 милиона тона залежи подлежащи на експлоатация за производство на електроенергия. Следователно конкурентите на жалбоподателя можели да се снабдят с лигнитни въглища, като поискат да им бъдат предоставени тези права. Приложимите в това отношение правила de facto били същите за всички предприятия от 1994 г. — годината, в която на жалбоподателя за последен път са предоставени права. Така била започнала и почти приключила процедура за възлагане за находището Веви.
- 119 Комисията оспорва доводите на жалбоподателя.
- 120 Първо, следва да се посочи, че от точки 5—12 по-горе е видно, че на жалбоподателя са предоставени права за проучване и експлоатация на почти всички находища на лигнитни въглища — публична собственост, за които са предоставени такива права в Гърция по време на разглеждания период. По-конкретно, към 1 януари 2007 г. на жалбоподателя са предоставени права за около 2 200 милиона тона, които представляват около 91 % от залежите на находищата — публична собственост, за които са предоставени такива права.
- 121 От точка 11 по-горе става ясно също, че от около 4 500 милиона тона залежи на лигнитни въглища в Гърция, правата за проучване и експлоатация на които са предоставени на трети лица и могат да се използват за производството на електроенергия в централи, работещи с лигнитни въглища, които не принадлежат на жалбоподателя, възлизат на около 85 милиона тона.
- 122 По-голямата част от правата за експлоатация, от които се ползва жалбоподателят, са били възложени или чрез министерски решения, приети по силата на член 36, параграф 3 от Закон № 3734/2009, или чрез специален законодателен инструмент, като Закон № 134/1975, от който не са могли да се ползват конкурентите на жалбоподателя.
- 123 Вярно е, че член 36, параграф 3 от Закон № 3734/2009 отменя член 3, параграф 3 от Закон № 134/1975, който се визира в член 1 от обжалваното решение. Тази отмяна обаче е извършена след приемане на обжалваното решение и представлява само мярка за съобразяване с него. Затова от нея не следва, че анализът на Комисията в обжалваното решение е погрешен.
- 124 Освен това и при всички положения, както признават жалбоподателят и Република Гърция, последните права за експлоатация на находища — публична собственост, в Гърция са били предоставени през 1994 г. въз основа на Закон № 134/1975, и то с министерски решения, пряко

на жалбоподателя. Така, макар Кодексът на минното дело да не изключва формално възможността за възлагане на заинтересовани предприятия, различни от жалбоподателя, на все още невъзложени права върху находища на лигнитни въглища — публична собственост, към момента на приемане на обжалваното решение на тези предприятия не е било отстъпено нито едно голямо находище въпреки проявения от тях интерес. Жалбоподателят фактически е бил единственото предприятие, което е могло да експлоатира значително количество лигнитни въглища на пазара нагоре по веригата.

- 125 Ето защо не е била достатъчна само отмяната на Закон № 134/1975, за да отстрани неравенството във възможностите на пазара на електроенергия на едро, последица от поддържането на привилегирован достъп на жалбоподателя до правата за експлоатация на лигнитните въглища.
- 126 В това отношение следва да се добави, че Република Гърция не изтъква нито по време на административното производство, нито пред Общия съд никакъв довод, който да обоснове невъзлагането на права за експлоатация на невъзложени находища, и по-специално на големи находища, като Драма и Еласона.
- 127 Освен това Кодексът на минното дело не съдържа пречка за жалбоподателя да поиска и да получи възлагане на права за експлоатация на все още невъзложени находища. Следователно, дори Република Гърция да реши да предостави права за експлоатация на такива находища съгласно предвидената в Кодекса на минното дело процедура, това само по себе си не би могло да гарантира, че на конкурентите на жалбоподателя на пазара надолу по веригата ще бъде осигурен достатъчен достъп до лигнитни въглища като гориво за производство на електроенергия. Всъщност след провеждане на такава процедура жалбоподателят би могъл да придобие тези права и да следователно да увеличи портфейла си.
- 128 Второ, трябва да се посочи, че Република Гърция не е приела никаква, алтернативна на предоставянето на права за експлоатация мярка, която да може да гарантира на конкурентите на жалбоподателя достатъчен достъп до лигнитни въглища като гориво за производство на електроенергия или да заличи евентуалните предимства, които жалбоподателят извлича от почти изключителния си достъп до това гориво.
- 129 Трето, от съображение 80 от обжалваното решение следва, че Република Гърция е приела някои асиметрични мерки в ущърб на жалбоподателя след либерализирането на пазара надолу по веригата. Тъй като обаче тези мерки се състоят в организирането на изключващи жалбоподателя конкурсни процедури за изграждане на централи, работещи с горива, различни от лигнитните въглища, те не могат да гарантират на конкурентите на жалбоподателя достатъчен достъп до лигнитни въглища като гориво за производство на електроенергия.
- 130 От гореизложеното следва, че към момента на приемане на обжалваното решение жалбоподателят фактически се е ползвал от привилегирован достъп до лигнитни въглища като гориво за производство на електроенергия въпреки формалната възможност за предоставяне на конкурентите му на права за експлоатация на все още невъзложените находища.
- 131 Ето защо настоящото оплакване трябва да бъде отхвърлено.

По второто оплакване

- 132 Жалбоподателят, подкрепян от Република Гърция, изтъква, че самата Комисия признава, че на пазара надолу по веригата всяко предприятие може да поиска и да получи лиценз за производство на електроенергия и че към момента на приемане на обжалваното решение много предприятия вече са получили такива лицензи. Обстоятелството, че към датата на приемане на

обжалваното решение още не са получени лицензи за изграждане на централи, работещи с лигнитни въглища, не се дължало на неравенство във възможностите, а на обективни причини, като невъзможността да се осигурят достатъчни количества горива или необходимите финансови ресурси. Навлизането в Гърция на големи европейски предприятия, което е особено интензивно след приемане на обжалваното решение, доказвало отварянето на пазара надолу по веригата за нови производители на електроенергия, поради което вече нямало основание за съществуването на субсидирани процедури за възлагане на обществени поръчки.

- 133 Комисията оспорва доводите на жалбоподателя.
- 134 От една страна, следва да се посочи, че фактът, че конкурентите на жалбоподателя, включително големите предприятия, са могли да получат лиценз за производство на електроенергия в рамките на ГСМ, не доказва липсата на неравенство във възможностите на този пазар в тяхна вреда. Той доказва само, че бариерите за навлизане на пазара не са такива, които да изключват всякаква конкуренция.
- 135 Освен това от таблици № 12 и № 14 от обжалваното решение следва, че през 2006 г., тоест пет години след частичното либерализиране на пазара надолу по веригата, жалбоподателят, от една страна, е разполагал с 90 % от инсталираната производствена мощност на ГСМ, и от друга страна, е произвеждал 93,6 % от цялата разпределяна електроенергия. Следователно степента на навлизане на конкуренти на жалбоподателя на този пазар по време на разглеждания период по-скоро показва, че е налице неравенство във възможностите на жалбоподателя и на неговите конкуренти, още повече че според самия жалбоподател ГСМ страда от липсата на достатъчна мощност, което по принцип би следвало да се коригира именно чрез навлизането на нови конкуренти.
- 136 От друга страна, от съображения 77 и 211 от обжалваното решение става ясно, и това не се оспорва от жалбоподателя, нито от Република Гърция, че всички искания за лиценз за изграждане на централи, работещи с лигнитни въглища, подадени от конкурентите на жалбоподателя преди приемане на обжалваното решение, са били отхвърлени. Самият жалбоподател признава, че една от основните причини за тези откази е невъзможността за молителите да си осигурят достатъчно количество лигнитни въглища, което се констатира и от Комисията в съображение 211 от обжалваното решение. Това по-скоро означава, че не намаляват трудностите за изграждане на централи на лигнитни въглища, които изпитват останалите оператори, тъй като нямат достъп до големите находища.
- 137 Ето защо настоящото оплакване трябва да бъде отхвърлено.

По третото оплакване

- 138 Жалбоподателят изтъква, че неговите конкуренти могат да си осигурят достатъчен достъп до лигнитни въглища като гориво за производство на електроенергия чрез изкупуване или чрез сътрудничество с предприятия, които вече имат права за експлоатация на лигнитни въглища в Гърция. Нито едно предприятие обаче не било искало от жалбоподателя да му достави лигнитни въглища.
- 139 Комисията оспорва доводите на жалбоподателя.
- 140 Що се отнася до находищата, експлоатирани от предприятия, различни от жалбоподателя, следва да се посочи, че в съображение 203 от обжалваното решение Комисията е посочила, и това не се оспорва от жалбоподателя или от Република Гърция, че находища, които са малки и разпръснати из територията на Гърция, не могат да бъдат реален източник на гориво за централите за производство на електроенергия. В това отношение Комисията е посочила, че

логистичните разходи за хранване от множество разпръснати находища на централа, работеща с лигнитни въглища, чието потребление по време на жизнения ѝ цикъл от 40—45 години е няколко десетки милиона тона, биха били прекалени.

- 141 От съображение 51 от обжалваното решение обаче е видно, че частните находища на лигнитни въглища, експлоатирани от предприятия, различни от жалбоподателя, са малки и имат средно по 9 милиона тона залежи и че всички тези находища, с едно изключение, не са експлоатирани от 2003 г.
- 142 Що се отнася до находищата на лигнитни въглища — публична собственост, експлоатирани от предприятия, различни от жалбоподателя, от съображение 52 от обжалваното решение е видно, че от десетте находища от този вид, съществуващи на територията на Гърция, само три съдържат непренебрежими резерви и все още са в експлоатация през 2001 г., като жалбоподателят впрочем си е осигурил чрез договор възможността по-голямата част от лигнитните въглища, консумирани от една от централите му, да се набавят от две от тези находища. От съображение 52 от обжалваното решение е видно също, че през 2003 г. титулярите на две от находищата в експлоатация през 2001 г. са загубили правата си за експлоатация.
- 143 Следователно предвид малкото количество залежи, експлоатирани от предприятия, различни от жалбоподателя, които залежи могат да се използват от неговите конкуренти като източник на гориво на пазара надолу по веригата, теоретичната възможност за снабдяване с лигнитни въглища от тези предприятия не може да елиминира констатираното от Комисията неравенство във възможностите между жалбоподателя и неговите конкуренти.
- 144 Що се отнася до възможността за купуване на лигнитни въглища от жалбоподателя, от писмото, изпратено от Република Гърция до Комисията на 5 юли 2004 г., следва, че по време на разглеждания период цялото произвеждано от жалбоподателя количество лигнитни въглища се е употребявало за неговите собствени електроцентрали и че той нито ефективно, нито потенциално, е участвал като продавач на пазара на лигнитни въглища. Следователно никой средно съобразителен инвеститор не би поел разходите за дългосрочни инвестиции за изграждането на централа, предвиждайки да си набавя необходимите лигнитни въглища от находищата на жалбоподателя.
- 145 Освен това, ако конкурентите на жалбоподателя са принудени да си набавят от него необходимото за работата на централите им гориво, жалбоподателят не би имал непременно икономически интерес да им доставя поисканите лигнитни въглища на конкурентна цена или при подходящи условия, тъй като така той би се изложил на по-интензивна конкуренция на пазара надолу по веригата.
- 146 Следователно възможността да се купуват лигнитни въглища от жалбоподателя не може да елиминира констатираното от Комисията неравенство между възможностите на жалбоподателя и тези на неговите конкуренти.
- 147 Поради това настоящото оплакване трябва да бъде отхвърлено.

По четвъртото оплакване

- 148 Жалбоподателят изтъква, че Комисията неправилно е стигнала до извода за наличие на пречка за навлизането на нови конкуренти на пазара надолу по веригата единствено от господстващото му положение на пазара нагоре по веригата, дължащо се на чисто исторически причини.

Жалбоподателят и Република Гърция добавят, че Комисията е трябвало да знае, че либерализирането на пазара е щяло да става постепенно и не е могла да използва обжалваното решение за ускоряване на темповете, с които конкурентите да навлизат на този пазар.

- 149 Тези доводи, които Комисията оспорва, не се подкрепят от фактите. От една страна, в обжалваното решение Комисията не е констатирала наличието на каквато и да било бариера за навлизане на пазара надолу по веригата, основана единствено на господстващото положение на жалбоподателя на пазара нагоре по веригата. Както бе посочено в точка 34 по-горе, Комисията е констатирала наличието на неравенство във възможностите между жалбоподателя и неговите конкуренти поради привилегирования достъп на жалбоподателя до лигнитни въглища като гориво за производство на електроенергия. Дори да се приеме за доказан фактът, че това неравенство във възможностите може да се обясни с причини от историческо естество, това не означава, че то не е реално.
- 150 От друга страна, с обжалваното решение Комисията има за цел единствено да премахне констатираното в това решение неравенство във възможностите, а не да гарантира на конкурентите на жалбоподателя определени темпове за интегриране на пазара надолу по веригата или на част от този пазар. Всъщност обжалваното решение не предвижда никакъв праг за навлизане на пазара, който да се счита за приемлив. Следователно жалбоподателят не би могъл да критикува това решение с мотива, че е използвано ненадлежно, за да се ускори достъпът на неговите конкуренти до този пазар.
- 151 Поради това настоящото оплакване трябва да бъде отхвърлено.

По петото оплакване

- 152 Жалбоподателят твърди, че Комисията е допуснала грешка, като е констатирала в обжалваното решение, че по време на разглеждания период лигнитните въглища са били най-изгодното гориво за производство на електроенергия в ГСМ и че той е бил единственият, който е имал достъп до него, а Комисията оспорва това твърдение. В рамките на настоящата част обаче жалбоподателят не посочва никакви доводи в подкрепа на твърдението си, а само препраща към различни части от жалбата, които според него го потвърждават.
- 153 Така най-напред жалбоподателят препраща към една част от жалбата, в която се посочва, че след либерализирането на пазара надолу по веригата Република Гърция е обявила, че за в бъдеще правата за експлоатация на находища на лигнитни въглища ще се възлагат чрез открита процедура за възлагане на обществени поръчки. В точки 120—129 по-горе обаче вече бе обяснено по същество, че въпреки тази теоретична възможност жалбоподателят се ползва от привилегирован достъп до находищата на лигнитни въглища — публична собственост.
- 154 Освен това жалбоподателят посочва, че Република Гърция не му е предоставила нови права за експлоатация, и то за находища, по отношение на които той вече е осъществявал експлоатационни задачи. Това само по себе си е вярно. Обстоятелството, че на жалбоподателя не са били предоставени допълнителни права за експлоатация обаче, не позволява на неговите конкуренти да получат необходимите за функционирането на централите лигнитни въглища и не ограничава привилегирования достъп до залежите на лигнитни въглища, за които вече са му били предоставени такива права.
- 155 По-нататък жалбоподателят препраща към частта от жалбата, в която се посочва, че гръцкото законодателство не забранява на производителите на електроенергия да изграждат нови централи, работещи с лигнитни въглища, и уточнява, че конкурентите му предпочитат изграждането на централи, които използват други горива, тъй като, макар лигнитните въглища

да са по-евтини като гориво, инвестициите, необходими за изграждането на централа с лигнитни въглища, са два пъти по-големи от тези, които са необходими за изграждането на газова централа.

- 156 Първо, трябва да се посочи, че фактът, че електроцентралите, работещи с лигнитни въглища, имат относително нисък променлив разход, но по-високи фиксирани и амортизационни разходи от разходите за изграждането на газова централа, е признат изрично от Комисията в съображение 222 от обжалваното решение, както и в писменото ѝ становище, представено пред Общия съд.
- 157 Предвид особеностите на правната уредба на пазара надолу по веригата обаче това обстоятелство не поставя под съмнение факта, че по време на разглеждания период лигнитните въглища са били най-изгодното гориво за производство на електроенергия в рамките на ГСМ.
- 158 Всъщност, както следва от точка 22 по-горе и от отговорите на страните в рамките на процесуално-организационните действия, на задължителния дневен пазар електроенергията, произведена от централите с нисък променлив разход, включително централите, работещи с лигнитни въглища, се включва в съставените от НТСО графици преди електроенергията, произведена от централите, работещи с горива с по-високи променливи разходи, като природен газ, нафта и дизелово гориво.
- 159 На практика централите, работещи с лигнитни въглища, които почти винаги предлагат произведената от тях електроенергия на цена, по-ниска от ЦТС, подават електроенергия на задължителния дневен пазар при висок процент на мощностите си и са рентабилни във всички часове на деня и нощта. През нощните часове, когато търсенето на електроенергия е по-малко, продаваната електроенергия е произведена от лигнитни въглища, което показва, че тя може да се продава на пазара, без да се конкурира с електроенергията, произведена от други горива. Само през дневните часове, когато търсенето е по-голямо, освен електроенергията, произведена от лигнитни въглища, и други централи, работещи с други горива, могат да пуснат продукцията си на гръцкия пазар, тъй като в този период ЦТС по правило е по-висок от променливия разход на посочените централи.
- 160 Следователно, както посочва Комисията в съображение 222 от обжалваното решение, задължителният дневен пазар е програмиран по такъв начин, че ЦТС да позволява на централите, които имат нисък променлив разход и представят оферти с цена, по-ниска от ЦТС, да продават с печалба електроенергия в съставения от НТСО график и така да покриват фиксираните разходи.
- 161 Второ, от отговорите на страните на въпросите, поставени от Общия съд на 26 януари 2016 г. в рамките на процесуално-организационните действия, става ясно, че посочените в таблица № 15 от обжалваното решение разходи за различните технологии за управление на електроенергия включват както променливите, така и фиксираните разходи. Въпреки това средният разход за производство на електроенергия на централите, работещи с лигнитни въглища, посочен в тази таблица, е най-ниският за различните топлоелектрически централи.
- 162 Следователно трябва да се приеме, че доводът на жалбоподателя, изведен от факта, че електроцентралите, работещи с лигнитни въглища, имат високи фиксирани разходи, не позволява да се оспори изводът на Комисията, че по време на разглеждания период лигнитните въглища са най-привлекателното гориво в Гърция за производство на електроенергия.
- 163 Накрая, жалбоподателят препраща към части от жалбата, според които високите фиксирани разходи на централите, работещи с лигнитни въглища, и големият брой проекти за изграждане на централи, работещи с каменни въглища и природен газ, показвали, че последните горива са също толкова конкурентоспособни колкото лигнитните въглища.

- 164 Първо, трябва да се посочи, че доводите на жалбоподателя, изведени от по-малко изгодния характер на лигнитните въглища като гориво за производство на електроенергия поради високите фиксирани разходи на централите, работещи с лигнитни въглища, бяха разгледани и отхвърлени в точки 156—160 по-горе.
- 165 Второ, наличието на някои проекти и искания за изграждане на газови централи трябва да се постави в перспектива и да се свърже с факта, че макар конкурентите на жалбоподателя да са проявили интерес към изграждането на централи, работещи с лигнитни въглища, и да са подали молби за лицензи, въпреки либерализирането на пазара надолу по веригата след 2001 г. те не са получили права за експлоатация на достатъчно големи лигнитни находища, за да запазват една електроцентрала през периода на нейната средна продължителност на живот, което на практика ги принуждава да прибегнат до други, дори по-неконкурентоспособни горива, ако искат да присъстват на пазара надолу по веригата.
- 166 Освен това, ако останалите горива бяха достатъчно конкурентоспособни на лигнитните въглища, би било трудно да се обясни наличието на недостатъчна мощност на пазара надолу по веригата, изтъкнато от самия жалбоподател, поради което Република Гърция е принудена да прибегва към субсидирани оферти, за да насърчи изграждането на нови електроцентрали и да обезпечи сигурността на снабдяването.
- 167 Трудно би могло да се обясни и защо при централите, запазвани с лигнитни въглища, между 2004 г. и 2006 г. процентът на действително генерираната електроенергия е надхвърлял значително в рамките на ГСМ процента на инсталираната мощност, което е видно от сравнението между таблици № 11 и № 14 от обжалваното решение и което Комисията правилно е констатирала в съображение 86 от това решение.
- 168 Освен това жалбоподателят не е представил убедителни доказателства, които да обяснят защо той самият не се е възползвал от възможността да разнообрази източниците си на снабдяване с горива, като замени в края на техния жизнен цикъл централите, работещи с лигнитни въглища, с централи, запазвани с други горива, което би било разумно, ако тези горива действително бяха конкурентоспособни на лигнитните въглища, вместо, както констатира Комисията в съображение 79 от обжалваното решение, да иска и да получава лицензи за замяна на централите си на лигнитни въглища с други централи, които също работят с лигнитни въглища.
- 169 Трето, що се отнася по-специално до каменните въглища, Комисията посочва в становището си, представено пред Общия съд, и това не се оспорва, че до датата на приемане на обжалваното решение в Гърция не е издадено нито едно разрешение за електроцентрали, работещи с каменни въглища.
- 170 Четвърто, що се отнася до факта, че Негон е получило лиценз за изграждане на централа, запазвана с лигнитни въглища, какъвто лиценз е поискан на 26 март 2007 г. (вж. т. 16 по-горе), следва да се посочи, че самият факт, че е бил издаден само един лиценз въпреки предимствата на лигнитните въглища като гориво за производство на електроенергия в Гърция, показва по-скоро, че потенциалните конкуренти на жалбоподателя са изпитвали реални конкурентни затруднения поради ограничения достъп до лигнитни въглища. Тези трудности изглеждат още по-достоверни, ако се вземе предвид обстоятелството, че както посочват страните по време на съдебното заседание, проектираната от Негон централа не е била построена.
- 171 От всичко изложено следва, че жалбоподателят не е доказал, че Комисията е допуснала грешка, като е приела, че лигнитните въглища са най-изгодното гориво за производство на електроенергия в ГСМ.
- 172 Поради това настоящото оплакване трябва да бъде отхвърлено.

173 Тъй като нито едно от оплакванията, изтъкнати в подкрепа на третата част от първото основание, не е основателно, тази част трябва също да се отхвърли.

По петата част от първото основание, изведена от твърдяна явна грешка в преценката, тъй като Комисията не е взела предвид развитието на пазара надолу по веригата

174 Жалбоподателят изтъква, че в обжалваното решение Комисията се е позовала на съществуващото положение в началото на разследването ѝ, когато пазарът надолу по веригата току-що е бил частично отворен за конкуренция. От този момент до датата на приемане на обжалваното решение обаче пазарът надолу по веригата бил претърпял съществени изменения, които Комисията неправилно не била взела предвид. Това било явна грешка в преценката, която трябвало да доведе до отмяна на обжалваното решение.

175 В подкрепа на тази част, която Комисията оспорва, жалбоподателят изтъква две оплаквания.

По първото оплакване

176 Жалбоподателят изтъква, че в обжалваното решение Комисията често препраща към стари данни и преценки, които вече не отразяват положението на пазара надолу по веригата, макар че е получила значителна информация относно развитието на този пазар в законово и конкурентно отношение. По-специално тя била пренебрегнала, първо, нарастващото значение на природния газ, позволяващо на едно предприятие да се конкурира с жалбоподателя в часовете, в които търсенето е малко, както и изграждането на нови централи, второ, факта, че пиковите часове, в които жалбоподателят се конкурира с всички централи, заемат по-голямата част от деня предвид недостатъчните мощности на пазара на надолу по веригата, трето, нарастващото значение на каменните въглища, и четвърто, разходите, понасяни от централите на лигнитни въглища поради вредните им емисии, които правели това гориво все по-малко привлекателно.

177 Комисията оспорва доводите на жалбоподателя.

178 На първо място, във връзка с упрека, че в обжалваното решение Комисията се е позовала на стари данни и преценки, трябва да се посочи, че жалбоподателят не посочва нито един факт, който да е констатиран в това решение и да не е актуален към датата на приемането му.

179 На второ място, що се отнася до значението на природния газ и изграждането на нови централи на пазара надолу по веригата, следва да се посочи, че в съображение 67 от обжалваното решение, Комисията е констатирала, че в края на 2006 г. 90 % от мощностите за производство на електроенергия, инсталирани в ГСМ, принадлежат на жалбоподателя, което той не оспорва, а конкурентите му разполагат само с две газови централи и няколко малки централи за комбинирано производство на топлинна и електрическа енергия и централи, произвеждащи електроенергия от възобновяеми енергийни източници.

180 В съображение 68 от обжалваното решение Комисията е констатирала също, и това не се оспорва от Република Гърция или от жалбоподателя, че през ноември 2007 г. жалбоподателят е решил да поиска лицензи за изграждането на нови централи, две от които захранвани с лигнитни въглища, и че е преценил, че през 2011 г. ще може да продължи да разполага с повече от 75 % от инсталираните в свързаната мрежа мощности.

181 В съображение 76 от обжалваното решение Комисията е констатирала също, че въз основа на законовите разпоредби относно процедурата за получаване на лиценз за производство на електроенергия след либерализирането на пазара жалбоподателят и единадесет оператори са поискали и получили такива лицензи за изграждането на нови газови централи, след покана за

представяне на оферти, отправена от RAE през 2001 г., която изключва по-специално централите, работещи с лигнитни въглища. Комисията е посочила също, че от 2001 г. нататък са издадени и други лицензи за изграждане на централи с комбиниран цикъл.

- 182 Освен това в съображение 77 от обжалваното решение Комисията е констатирала, че конкуренти на жалбоподателя са подали три молби за изграждане на централи, работещи с лигнитни въглища, и че и трите са отхвърлени. В същото съображение Комисията е посочила, че Heron е поискало през 2007 г. лиценз за централа, захранвана с лигнитни въглища и биомаса, и предоставянето на права за експлоатация на находището на Веви, но към момента на приемане на обжалваното решение все още не е било взето решение. Комисията е приела, че това доказва, от една страна, интереса на конкурентите на жалбоподателя от изграждането на централи, работещи с лигнитни въглища, и от друга страна, че поради техническите характеристики на тези централи, тяхната продължителност на живот и обхвата на инвестициите изграждането им ще бъде разрешено само когато тези конкуренти получат достъп до големи находища, поради което те са били принудени да използват основно природен газ, за да могат да осъществяват дейност на пазара надолу по веригата.
- 183 Следователно трябва да се приеме, че Комисията е разгледала пазара надолу по веригата в светлината, от една страна, на събитията на този пазар в непосредствено предхождащия приемането на обжалваното решение период, включително с оглед на наличието на някои газови централи, чието производство може да се конкурира с това на жалбоподателя, и от друга страна, в светлината на предвижданията за откриване на нови централи, използващи различни технологии. Следователно фактът, че в обжалваното решение Комисията е приела, че лигнитните въглища са най-привлекателното гориво за производство на електроенергия на пазара надолу по веригата и че почти изключителният достъп на жалбоподателя до това гориво може да засили господстващото му положение на този пазар, не се дължи на това, че тя не е отчела в достатъчна степен ролята на някои функциониращи централи или на такива, които могат да бъдат изградени, а на преценката на различни факти, установени в обжалваното решение, която се различава от преценката на жалбоподателя. Той обаче не е обяснил защо преценката, извършена в обжалваното решение, е погрешна.
- 184 На трето място, що се отнася до твърдения факт, че пиковите часове заемат по-голямата част от деня, най-напред трябва да се посочи, че това твърдение по никакъв начин не е мотивирано. Всъщност наред с твърдението си жалбоподателят препраща към документи от преписката, които показват, че търсенето на електроенергия се е увеличило средно с 5,4 % годишно между 1997 г. и 2000 г., но не доказват, че пиковите часове са най-многобройни. Дори да се предположи обаче, че това твърдение е вярно, то не е достатъчно, за да се приеме, че в непосредствено предхождащия приемането на обжалваното решение период лигнитните въглища не са били най-привлекателното гориво за производство на електроенергия на пазара надолу по веригата, тъй като жалбоподателят не оспорва, че има непиикови часове, през които централите на лигнитни въглища работят, а останалите топлоелектрически централи — не, което може да обясни факта, че процентът на произведената електроенергия на пазара надолу по веригата в централите на лигнитни въглища е доста по-висок от процента на инсталираните мощности в тези централи (вж. т. 70 и 167 по-горе).
- 185 На четвърто място, що се отнася до нарастващото значение на каменните въглища, е достатъчно да се припомни, че до датата на приемане на обжалваното решение не е издадено нито едно разрешение за електроцентрали, работещи с каменни въглища (вж. т. 169 по-горе).
- 186 Накрая, на пето място, що се отнася до разходите, понасяни от централите на лигнитни въглища поради вредните им емисии, трябва да се посочи, че жалбоподателят не посочва ясно реалното значение на тази разходи и не обяснява защо те биха направили лигнитните въглища по-малко привлекателно за производството на електроенергия гориво. Като предприятие, което произвежда електроенергия в централи, използващи различни технологии обаче,

жалбоподателят е в добра позиция, за да предостави на Общия съд данни, които доказват, че в рамките на ГСМ производството на електроенергия от лигнитни въглища не е по-привлекателно от икономическа гледна точка от производството на електроенергия от други горива.

187 Следователно първото оплакване трябва да се отхвърли.

По второто оплакване

188 Жалбоподателят изтъква, че Комисията е допуснала явна грешка в преценката, като не е взела предвид в обжалваното решение мерките, приети от Република Гърция, за ограничаване на пазарния му дял, който намалявал непрекъснато от 2001 г.

189 Комисията оспорва доводите на жалбоподателя.

190 Важно е да се припомни, че мерките, приети за ограничаване на пазарния дял на жалбоподателя на пазара надолу по веригата, се състоят главно в изключването му от някои процедури за възлагане на обществени поръчки относно изграждането на субсидирани централи за осигуряване на допълнителна мощност (вж. т. 13 по-горе). Макар да е вярно, че спечелилите процедурите за възлагане на обществени поръчки предприятия ще могат в известна степен да се конкурират с жалбоподателя на пазара надолу по веригата, трябва да се посочи, че въпросните мерки не дават достъп до електроцентралите, работещи с лигнитни въглища, и следователно не могат да намалят съществуващото неравенство във възможностите на жалбоподателя и неговите конкуренти.

191 От друга страна, трябва да се припомни, че макар пазарният дял на жалбоподателя да намалява на пазара надолу по веригата, това намаляване не засяга господстващото му положение, тъй като самият жалбоподател признава, че до 2011 г. той ще притежава около 70% от инсталираната мощност за производство на електроенергия в Гърция (вж. т. 180 по-горе).

192 Освен това гръцкото законодателство не установява никакво ограничение на обхвата на общия портфейл на жалбоподателя, така че винаги е възможно да се предоставят нови лицензи на жалбоподателя.

193 Следователно настоящото оплакване трябва да се отхвърли.

194 При тези обстоятелства трябва да се отхвърли петата част от първото основание, а следователно и първото основание като цяло.

2. По второто основание, изведено от нарушение на задължението за мотивиране

195 Съгласно установената съдебна практика изискваните от член 253 ЕО мотиви трябва да са съобразени с естеството на съответния акт и по ясен и недвусмислен начин да излагат съображенията на институцията, която издава акта, така че да дадат възможност на заинтересованите лица да се запознаят с основанията за взетата мярка, а на компетентната юрисдикция — да упражни своя контрол. Изискването за мотивиране следва да се преценява в зависимост от обстоятелствата по конкретния случай, по-специално в зависимост от съдържанието на акта, от естеството на изложените мотиви и от интереса, който адресатите или други лица, засегнати пряко и лично от акта, могат да имат от получаване на разяснения. Не се изисква мотивите да уточняват всички относими фактически и правни обстоятелства, доколкото въпросът дали мотивите на даден акт отговарят на изискванията на член 253 ЕО трябва да се преценява с оглед не само на текста, но и на контекста, както и на съвкупността от правни норми, уреждащи съответната материя (вж. решение от 2 април 1998 г., Комисия/Sytraval и Brink's France, C-367/95 P, EU:C:1998:154, т. 63 и цитираната съдебна

практика, и решение от 4 юли 2006 г., Hoek Loos/Комисия, T-304/02, EU:T:2006:184, т. 58). Комисията не е длъжна в мотивите на решенията, които приема, за да осигури прилагането на правилата на конкуренцията, да отговори на всички доводи, изтъкнати от заинтересованите страни в подкрепа на искането им, а е достатъчно да изложи фактите и правните съображения, които са от съществено значение в контекста на решението (решения от 29 юни 1993 г., Asia Motor France и др./Комисия, T-7/92, EU:T:1993:52, т. 31 и от 27 ноември 1997 г., Tremblay и др./Комисия, T-224/95, EU:T:1997:187, т. 57).

- 196 Жалбоподателят изтъква, че в обжалваното решение Комисията е нарушила задължението за мотивиране. Първо, тя се основала на данни, които предхождат създаването на задължителната дневна система и другите важни промени на пазара надолу по веригата. Второ, не било обяснено как правата на жалбоподателя за експлоатация на лигнитни въглища могат да доведат до разширяване на господстващото му положение към пазара надолу по веригата. В това отношение жалбоподателят си задавал въпроси относно понятието „първично гориво“, използвано в член 1 от обжалваното решение, и относно това, че Комисията е използвала „сегменти само от пазарите, които тя [е дефинирала]“. Трето, Комисията не обяснявала нито естеството на извършената от жалбоподателя злоупотреба, била тя съществуваща или потенциална, нито как големият му пазарен дял на пазара надолу по веригата би могъл да доведе до нарушение на член 82 ЕО, предвид факта че лигнитните въглища не били абсолютно необходим фактор за производството на електроенергия (essential facility) и конкурентите на жалбоподателя имали достатъчен достъп до този пазар, нито в каква степен са били засегнати интересите на потребителите.
- 197 Без да посвещава специална част от писменото си становище на мотивите на обжалваното решение, Република Гърция от своя страна излага редица съображения по този въпрос. Тя изтъква по-специално че член 1 от обжалваното решение е недобре формулиран и противоречив, що се отнася до понятието „първични горива“, както и до позоваването на член 3, параграф 3 от Закон № 134/1975, който не се посочвал в текста на обжалваното решение, освен в съображение 23. Освен това Комисията не била мотивирала надлежно общото си твърдение за значението на лигнитните въглища в Гърция и за интереса, който проявявали към него конкурентите на жалбоподателя, въпреки че била развила по-подробно това твърдение в материал, написан от длъжностни лица, които работят в главна дирекция „Конкуренция“ на Комисията.
- 198 Комисията оспорва тези твърдения.
- 199 На първо място, трябва да се посочи, че една част от доводите на жалбоподателя не се отнасят до липсата или непълнотата на мотиви на обжалваното решение. Става дума за доводите, че Комисията се е основала на данни, които предхождат създаването на задължителната дневна система.
- 200 Всъщност в действителност тези доводи се смесват с критиката за обосноваването на обжалваното решение. Задължението за мотивиране на решенията обаче представлява съществено процесуално изискване, което трябва да се разграничава от въпроса за обосноваването на мотивите, тъй като той спада към законосъобразността по същество на спорния акт. Мотивите на едно решение са формален израз на съображенията, на които се основава това решение. Ако съображенията са неправилни, те се отразяват на материалната законосъобразност на решението, а не на мотивите му, които може да са достатъчни, но да изразяват неправилни съображения (вж. решение от 10 юли 2008 г., Bertelsmann и Sony Corporation of America/Impala, C-413/06 P, EU:C:2008:392, т. 181 и цитираната съдебна практика). Впрочем трябва да се отбележи, че тези доводи вече бяха изложени, разгледани и отхвърлени в рамките на първото основание.

- 201 Дори и да се предположи, че тези доводи трябва да се разбират в смисъл, че като цяло жалбоподателят упреква Комисията в това, че не е мотивирала надлежно решението си, тъй като не е използвала данни, по-късни от 2005 г., този упрек изглежда неоснователен. Всъщност в обжалваното решение Комисията цитира основно данни от 2006 г. и 2007 г., по-голямата част от които са ѝ били предоставени в рамките на административната процедура и които се намират в писмата на Република Гърция от 19 юни 2006 г. и 24 януари 2007 г., както и в писмата на жалбоподателя от 19 януари и 4 април 2007 г.
- 202 Така в съображения 32 и 34 от обжалваното решение Комисията се позовава на нови документи, за които тя е узнала именно чрез тези писма и които се отнасят до откриването на процедури за възлагане на обществени поръчки за предоставяне на права за експлоатация на находищата в Драма, Еласона, Веви и Вегора. В съображения 48 и 49 от обжалваното решение Комисията разглежда въздействието на новите правила на пазара надолу по веригата, както и последните получени данни за дейността по експлоатация на лигнитни въглища от жалбоподателя. В съображения 53 и 54 от обжалваното решение Комисията взема предвид развитието на използването на лигнитни въглища като гориво за производството на електроенергия в непосредствено предхождащия приемането на решението период. В съображение 58 от обжалваното решение Комисията разглежда развитието на цялостното потребление на електроенергия, включително дела на вноса на пазара надолу по веригата в светлината на последните получени данни. В съображения 68, 76, 77, 80 и 81 от обжалваното решение Комисията разглежда в светлината на тези данни мощностите за производство на електроенергия, инсталирани в ГСМ, както и предоставените лицензи за производство на електроенергия и за изграждане на нови електроцентрали. Накрая в съображение 73 от обжалваното решение Комисията разглежда възможността за производство на електроенергия от възобновяеми енергийни източници в непосредствено предхождащия приемането на решението период.
- 203 По същия начин писмото на Република Гърция от 24 януари 2007 г. е използвано от Комисията за съставяне на таблици № 5 и № 16 от обжалваното решение, които възпроизвеждат съответно списъка на лигнитни находища и на централите, използващи лигнитни въглища в Гърция. Освен това е безспорно, че Комисията е взела предвид създадения през 2005 г. задължителен дневен пазар, който представя в съображения 103—109 от обжалваното решение и на който се позовава при преценката си, по-специално в съображения 164—166 от обжалваното решение. Накрая в съображения 191—237 от това решение са разгледани различни доводи, повдигани в хода на административната процедура, съответно от жалбоподателя, в писмата му от 19 януари и 4 април 2007 г., и от Република Гърция, в писмото ѝ от 24 януари 2007 г.
- 204 На второ място, доводите на жалбоподателя, които се отнасят изрично до непълнотата или липсата на мотиви на обжалваното решение, трябва да се отхвърлят като неоснователни.
- 205 Всъщност, първо, жалбоподателят не може да поддържа, че в обжалваното решение Комисията не е обяснила по какъв начин съществуващите права за експлоатация на лигнитни въглища биха могли да доведат до поддържане на господстващо му положение на пазара надолу по веригата. Всъщност най-напред в съображение 157 от обжалваното решение Комисията е припомнила съдебната практика относно нарушението на член 86, параграф 1 ЕО във връзка с член 82 ЕО. По-нататък в съображения 158—188 от това решение тя е направила пълен анализ на разглеждания случай. Накрая в съображения 189 и 190 от посоченото решение Комисията е приложила посочената съдебна практика към разглеждания случай. По този начин тя е обяснила защо, като е поддържала квазимонополните права за проучване и експлоатация на лигнитни въглища в полза на жалбоподателя, Република Гърция е позволила на последния, който има господстващо положение на пазара на доставка на лигнитни въглища, да поддържа своето господстващо положение и на пазара надолу по веригата в противоречие с правилата на конкуренция на Договора.

- 206 Второ, жалбоподателят не може да поддържа, че обжалваното решение не съдържа мотиви относно понятието „първични горива“, използвано в член 1 от това решение. Най-напред разсъжденията на Комисията и заключението, до което тя достига в съображение 238 от обжалваното решение, позволяват без затруднение да се разбере въпросният член, и по-специално фактът, че въпреки неуместната употреба на множествено число, когато употребява израза „първични горива“, Комисията всъщност има предвид лигнитните въглища. Използвайки този израз, който е технически неприемлив, Комисията всъщност е искала да подчертае значението и съществената роля на лигнитните въглища на разглежданите пазари (вж. т. 81 по-горе).
- 207 Освен това, макар терминът „гориво“ да е точно използван в обжалваното решение по отношение на други горива, като петрол или природен газ, в посоченото решение той се свързва като цяло с лигнитните въглища, именно за да ги дефинира, например в съображения 12, 14, 41, 42, 88 и 161. Следователно доводът на жалбоподателя, че липсват мотиви относно понятието „първични горива“, трябва да се отхвърли.
- 208 Трето, що се отнася до твърдяната липса на мотиви в обжалваното решение относно използването от Комисията на „сегменти само от пазарите, които тя [е дефинирала] в [това] решение“, следва да се констатира, че жалбоподателят не е предоставил никакво обяснение в подкрепа на това твърдение.
- 209 Във всички случаи в съображения 162—166 от обжалваното решение Комисията е обяснила, че до създаването на задължителния дневен пазар сегментът на производството и доставката на електроенергия на едро de facto е съответствал на сегмента на доставката на произведената на национално равнище и на внесената електроенергия на отговарящите на определени условия клиенти, и че този сегмент е бил свързан със сегмента на доставката на дребно. Тя е уточнила обаче, че след създаването на задължителния дневен пазар се прави разграничение, тъй като е създаден пазарът на електроенергия на едро, който съответства единствено на стария пазар на производство и доставка на електроенергия на отговарящите на определени условия клиенти.
- 210 Така, като е актуализирала анализа си и се е позовала на пазара надолу по веригата, Комисията е приела, че анализът на пазара за производство и доставка на електроенергия на отговарящите на определени условия клиенти, който Комисията прави в официалните уведомителни писма въз основа на предоставените ѝ до този момент от жалбоподателя и Република Гърция данни, води до същите заключения като анализа относно пазара надолу по веригата, пазар, който е бил потенциален към тази дата. От това следва, че Комисията при всички положения е изложила достатъчно мотиви в това отношение.
- 211 Четвърто, доводът на жалбоподателя, че в обжалваното решение не се съдържат никакви мотиви относно злоупотребата, била тя съществуваща или потенциална, до която би довело твърдяното разширяване на господстващото положение, също трябва да се отхвърли като неоснователен. Всъщност от съображения 185—189 от обжалваното решение следва, че Комисията е направила анализ на държавните мерки за предоставяне на права за експлоатация на лигнитни находища на жалбоподателя, като е обяснила причините, поради които — като е предоставила на жалбоподателя привилегирован достъп до най-привлекателния източник на производство в Гърция — Република Гърция е позволила на жалбоподателя да поддържа или да укрепи своето господстващо положение на пазара надолу по веригата. Комисията е обяснила и че такива мерки създават пречки за нови навлизания на пазара и неравни възможности за различните икономически оператори, и следователно нарушават конкуренцията между икономическите оператори, в противоречие с правилата на Договора. Освен това в съображения 199, 223 и 238 от обжалваното решение Комисията е допълнила своя анализ. Така Комисията ясно е обяснила естеството на установеното в случая нарушение на правилата на конкуренция, а именно нарушение на член 86, параграф 1 ЕО във връзка с член 82 ЕО.

- 212 Пето, трябва да се отхвърли доводът на жалбоподателя, че в обжалваното решение Комисията не е обяснила надлежно нито по какъв начин големият му дял от пазара на лигнитни въглища — които не са абсолютно необходим фактор за производството на електроенергия и при положение че конкурентите на жалбоподателя имат остатъчен достъп до този пазар — би могъл да доведе до нарушение на член 82 ЕО, нито защо правата му върху лигнитните въглища засягат интересите на потребителите.
- 213 Всъщност, от една страна, в обжалваното решение Комисията е констатирала, че конкурентите на жалбоподателя на пазара надолу по веригата нямат гарантиран достъп до значителни количества лигнитни въглища и че по тази причина е налице неравенство във възможностите на жалбоподателя и неговите конкуренти, тъй като лигнитните въглища са най-изгодното гориво за производство на електроенергия на пазара надолу по веригата. Следователно разсъжденията на Комисията са ясни и е можело да бъдат оспорени от жалбоподателя, което той впрочем не пропуска да направи.
- 214 От друга страна, от съдебната практика следва, че за да констатира наличието на нарушение на разпоредбите на член 86, параграф 1 ЕО във връзка с член 82 ЕО, Комисията не е длъжна да доказва влиянието на това нарушение върху интересите на потребителите. (решение по производството по обжалване, т. 68).
- 215 На трето място, що се отнася до съображенията на Република Гърция, още в самото начало следва да се отхвърли съображението относно понятието „първични горива“, на което вече бе даден отговор по-горе (вж. т. 206 по-горе). Следва да се счете за неоснователно и съображението относно член 3, параграф 3 от Закон № 134/1975. Противно на поддържаното от Република Гърция, текстът на този член е цитиран два пъти, в съображения 21 и 39 от обжалваното решение. Освен това Комисията се позовава изрично на тези разпоредби на няколко пъти, и по-специално в съображения 18, 22, 23, 30, 38 41, 42, 117, 131, 184 и 237 от обжалваното решение.
- 216 Освен това следва да се приеме, че в обжалваното решение са обяснени надлежно съображенията, които позволяват на Комисията да достигне до извода за значението на лигнитните въглища в Гърция, както следва от бележката под линия на страница 255 от обжалваното решение и от съображения 212 —215 и 221—223 от това решение. Накрая обстоятелството, че служители на Комисията са публикували в юридическо списание материал, посветен на обжалваното решение, каквото и да е съдържанието на този материал, не би следвало да се взема предвид при преценка на мотивите на обжалваното решение.
- 217 Предвид изложеното второто основание трябва да бъде отхвърлено.

3. По третото основание, изведено, от една страна, от нарушение на принципите на правна сигурност, на защита на оправданите правни очаквания и на защита на частната собственост, и от друга страна, от злоупотреба с власт

- 218 Настоящото основание се разделя на три части, изведени, първо, от нарушение на принципа на защита на оправданите правни очаквания, второ, от нарушение на принципа на защита на частната собственост, и трето, от злоупотреба с власт.
- 219 Макар нарушението на принципа на правна сигурност да се споменава в заглавието на основанието, жалбоподателят не изтъква доводи, за да се констатира по-специално наличието на това нарушение. Следователно в това отношение е достатъчно да се отговори на доводите относно твърдяното нарушение на принципа на защита на оправданите правни очаквания.

По първата част, изведена от нарушение на принципа на защита на оправданите правни очаквания

- 220 Жалбоподателят, поддържан от Република Гърция, изтъква, че като е приела обжалваното решение, Комисията е нарушила принципа на защита на оправданите правни очаквания, което Комисията оспорва.
- 221 В подкрепа на твърдението си, първо, жалбоподателят посочва, че Комисията е санкционирала съсредоточаването на права за експлоатация на лигнитни въглища в ръцете му за пръв път в обжалваното решение. Бездействието на Комисията в продължение на десетилетия било накарало жалбоподателя да мисли, че положението му е законосъобразно.
- 222 В това отношение трябва да се посочи, че тъй като никой не може да се позовава на нарушение на принципа за защита на оправданите правни очаквания, ако администрацията не му е предоставила конкретни гаранции (вж. решение 22 май 2007 г., Mebrom/Комисия, T-216/05, EU:T:2007:148, т. 105 и цитираната съдебна практика), жалбоподателят не може да основава правните си очаквания на бездействието на Комисията.
- 223 При условията на евентуалност трябва да се приеме, от една страна, че икономическите оператори нямат основание да възлагат оправдани правни очаквания за запазването на съществуващо положение, което може да бъде променяно от институциите на Съюза в рамките на тяхното право на преценка (решение от 14 февруари 1990 г., Delacre и др./Комисия, C-350/88, EU:C:1990:71, т. 33), и от друга страна, че Комисията разполага с широка свобода на преценка относно възможността да открие производство срещу държава членка, която е нарушила разпоредбите на член 86, параграф 1 ЕО (вж. в този смисъл решение от 27 октомври 1994 г., Ladbroke/Комисия, T-32/93, EU:T:1994:261, т. 37 и 38 и определение от 23 януари 1995 г., Bilanzbuchhalter/Комисия, T-84/94, EU:T:1995:9, т. 31 и цитираната съдебна практика). Следователно, дори да се предположи, че Комисията не е открила производство за прилагане на разпоредбите на член 86 във връзка с член 82 ЕО по отношение на спорните мерки, въпреки че е била запозната с тях, това не е достатъчно, за да породи у жалбоподателя оправдани правни очаквания, че такова производство няма да бъде открито в бъдеще.
- 224 Второ, жалбоподателят изтъква, че с Решение C(2002) 3729 окончателен – Държавна помощ № 133/2001 – Гърция, режим за компенсация на извънредни разходи в Гърция, Комисията е одобрила с оглед на либерализирането на пазара надолу по веригата субсидия, която му е била предоставена от Република Гърция, за да се отчетат някои „трудно възстановими разходи“. В този контекст Комисията била счела, че по-голямата част от инвестициите в централите, работещи с лигнитни въглища, не включват такива разходи. Така жалбоподателят добросъвестно е могъл да счете, че може да продължи да осъществява дейността си, така че да амортизира изцяло тези инвестиции.
- 225 В това отношение трябва да се посочи, че одобрението от Комисията на субсидията, посочена в точка 224 по-горе, се отнася до изплащането на обезщетение от Република Гърция в полза на жалбоподателя за покриване на инвестициите му в по-малко конкурентоспособни централи от ГСМ, а именно в централите, които не използват лигнитни въглища, с изключение на някои малки централи. Впрочем Комисията е посочила, и това не се оспорва, че не е била уведомена за никаква субсидия във връзка с централите на жалбоподателя, работещи с лигнитни въглища, поради което положението на тези централи не е било разглеждано. Следователно законосъобразността на спорните мерки не е била анализирана официално и не е била предварително мълчаливо условие за одобряване на проекта за изплащане на тези субсидии.
- 226 От това следва, че приемането от Комисията на решението, посочено в точка 224 по-горе, не би могло да породи оправдани правни очаквания у жалбоподателя, че Комисията няма да се позове на членове 86 ЕО и 82 ЕО по отношение на спорните мерки.

227 Трето, жалбоподателят повтаря, че никога не е получавал заявки за доставка на лигнитни въглища на конкуренти, и твърди, че неговата дейност няма отрицателни последици за потребителя. Няма никакво основание да се приеме обаче, че тези факти, дори да се предположи, че са верни, могат да породят оправдани правни очаквания у жалбоподателя относно законосъобразността на спорните мерки.

228 При тези обстоятелства настоящата част трябва да бъде отхвърлена.

По втората част, изведена от нарушение на принципа на защита на частната собственост

229 Жалбоподателят изтъква, че обжалваното решение задължава Република Гърция да го лиши от правата му на собственост и следователно представлява вмешателство в тази права, което засяга самото им съществуване. Комисията оспорва това твърдение.

230 В това отношение е достатъчно да се посочи, че обжалваното решение не задължава Република Гърция да приеме никаква конкретна мярка. Всъщност в съображение 248 от това решение Комисията само посочва, че трябва да се приемат мерки, които да гарантират на конкурентите на жалбоподателя достатъчен достъп до лигнитни въглища. Комисията подчертава, че Република Гърция е тази, която трябва да избере мерките, които следва да се приемат в това отношение и че Комисията е посочила два примера само като методическа насока. Един от тези примери несъмнено е прехвърлянето на права за експлоатация на някои находища на лигнитни въглища, принадлежащи на жалбоподателя, на неговите конкуренти, както и прехвърлянето на централа, разположена в близост до тези находища. Комисията обаче е посочила като пример и предоставянето на конкуренти на жалбоподателя на права за експлоатация на все още невъзложени находища. Тази мярка обаче не предполага каквото и да било засягане на правото на собственост на жалбоподателя, въпреки че в съображение 250 от обжалваното решение Комисията е посочила, че тя трябва да бъде придружена от преходни мерки, които да позволят да се преустанови нарушението за по-кратко време от това, което е необходимо, от една страна, за започване на експлоатацията на все още невъзложено находище, и от друга страна, за изграждането на централа, свързана с това находище.

231 Освен това, дори да се предположи, че в крайна сметка Република Гърция да реши да приеме мерки, за които би могло да се счете, че засягат правото на собственост на жалбоподателя, едно такова решение не би било непременно незаконосъобразно. Всъщност не изглежда, че правото на собственост, което е част от основните принципи на правото на Съюза, представлява абсолютно право, тъй като упражняването му може да бъде ограничавано, при условие че ограниченията действително отговарят на преследваните от Съюза цели от общ интерес и че не представляват по отношение на определената цел непропорционална и нетърпима намеса, която би могла да накърни самата същност на гарантираното право (решение от 23 октомври 2003 г., Van den Bergh Foods/Комисия, T-65/98, EU:T:2003:281, т. 170).

232 Следователно настоящата част трябва да се отхвърли.

По третата част, изведена от злоупотребата с власт

233 Съгласно постоянната съдебна практика решението е опорочено поради злоупотреба с власт само ако въз основа на обективни, относими и непротиворечиви доказателства изглежда, че то е било прието с единствената или поне определяща цел да постигне различни от изложените в него цели (вж. решение от 6 април 1995 г., Ferriere Nord/Комисия, T-143/89, EU:T:1995:64, т. 68 и цитираната съдебна практика).

- 234 Жалбоподателят изтъква, че Комисията е допуснала такава злоупотреба, като се е опитала да раздели дейността му по производство на електроенергия от останалите му дейности, при положение че законодателните предложения на Комисията за постигане на този резултат по отношение на стари енергийни монополи са се провалили поради несъгласието на държавите членки. Комисията обаче не била действала по този начин по отношение на други аналогични положения в други държави членки.
- 235 Доводът на жалбоподателя, който Комисията оспорва, не се подкрепя от фактите.
- 236 Всъщност в обжалваното решение Комисията не е искала разделянето на дейността на жалбоподателя по експлоатация на находища на лигнитни въглища от дейността му по производство на електроенергия. Тя само е констатирала наличието на неравенство във възможностите във вреда на конкурентите на жалбоподателя на пазара надолу по веригата в резултат на фактическо положение, създадено от Република Гърция, и е поискала от нея да поправи това положение, като осигури на конкурентите на жалбоподателя достатъчен достъп до находищата на лигнитни въглища — публична собственост.
- 237 Що се отнася до обстоятелството, че в областта на енергетиката други държави членки не били изпълнили задълженията си по Договора във връзка с правилата на конкуренция, то не би могло да освободи Република Гърция от спазването на тази задължения. Във всички случаи твърдяното бездействие на Комисията по отношение на тези държави членки не може да се счита за указание, че обжалваното решение е било прието с цел да постигне различни от изложените в него цели.
- 238 Поради това настоящата част трябва да бъде отхвърлена.
- 239 При тези обстоятелства третото основание трябва да се отхвърли изцяло.

4. По четвъртото основание, изведено от нарушение на принципа на пропорционалност

- 240 Съгласно постоянната съдебна практика принципът на пропорционалност, който е част от общите принципи на правото на Съюза, изисква съответните мерки да не надхвърлят границите на подходящото и необходимото за постигането на целите, следвани от разглежданата правна уредба, като се има предвид, че когато съществува избор между няколко подходящи мерки, трябва да се прибегне до мярката, която създава най-малко ограничения (решения от 16 декември 1999 г., UDL, C-101/98, EU:C:1999:615, т. 30 и от 12 март 2002 г., Omega Air и др., C-27/00 и C-122/00, EU:C:2002:161, т. 62).
- 241 Жалбоподателят поддържа, че като е предложила приемането на посочените в точка 230 по-горе мерки за коригиране на констатираните антиконкурентни последици от нарушението, Комисията е нарушила този принцип. Освен това Комисията трябвало да вземе предвид неблагоприятните мерки, които жалбоподателят вече понася, като задължението да продава електроенергия по регламентирани цени на пазара на дребно или ограниченията за изграждане на нови централи. Жалбоподателят уточнява, че не се е позовал на разпоредбите член 86, параграф 2 ЕО в хода на административното производство, тъй като считал и все още счита, че не е налице нарушение на член 86, параграф 1 ЕО.
- 242 Република Гърция добавя, от една страна, че Комисията предлага да се предоставят 40 % от залежите в находищата на лигнитни въглища на конкуренти на жалбоподателя, без да отчита факта, че някои негови находища са със спорна рентабилност, и от друга страна, че посочените от Комисията мерки са „подарък“ за конкурентите на жалбоподателя, който щял да доведе до

ограничение, дори до отмяна, на имуществените права на жалбоподателя, правейки невъзможно амортизирането на инвестициите му в проучването и експлоатацията на лигнитните находища, което гориво впрочем не било абсолютно необходимо за производството на електроенергия.

- 243 Комисията оспорва твърденията на жалбоподателя и на Република Гърция.
- 244 В това отношение трябва да се припомни, че обжалваното решение не задължава Република Гърция да приеме никаква конкретна мярка, тъй като мерките, посочени в съображение 248 от това решение, са дадени само като пример (вж. т. 230 по-горе). Решението обаче я задължава да вземе мерки за постигане на определен резултат, както следва от член 2 от това решение — по силата на който Република Гърция трябва да приложи мерки, които могат да поправят антиконкурентните последици от спорните мерки — тълкуван във връзка със забележката в съображения 246 и 247 от това решение, че тези мерки трябва да гарантират на конкурентите на жалбоподателя на пазара надолу по веригата достатъчен достъп до лигнитни въглища на гръцка територия, като се уточнява, че под достатъчен достъп Комисията разбира достъпа до не по-малко от 40 % от залежите, подлежащи на експлоатация.
- 245 Дори да се предположи, че цифрата от 40 %, посочена в точки 242 и 243 по-горе, е окончателно приета от Комисията в обжалваното решение, следва да се подчертае, че нито жалбоподателят, нито Република Гърция представят довод, за да докажат, че достъп в по-малък процент до тези подлежащи на експлоатация залежи от конкурентите на жалбоподателя би могъл да гарантира в достатъчна степен поправянето на антиконкурентните последици на спорните мерки. По-специално те не представят никакъв довод, за да оспорят разсъжденията на Комисията в бележката под линия на страница 255 от обжалваното решение, въз основа на които Комисията е успяла да определи предварително необходимостта от достъп до 40 % от залежите.
- 246 Освен това нито жалбоподателят, нито Република Гърция посочват мерки, които са алтернативни и по-малко ограничителни от предложените от Комисията мерки, които да могат да поправят антиконкурентните последици на спорните мерки.
- 247 По-специално нищо от доводите на жалбоподателя не позволява да се приеме, че неблагоприятните мерки, които той счита, че понася, могат да поправят констатираното от Комисията неравенството във възможностите на пазара надолу по веригата.
- 248 Освен това Република Гърция не обяснява по какъв начин слабата рентабилност на някои находища, възложени на жалбоподателя, би могла да обоснове неприемането на мерки за поправяне на констатираното в обжалваното решение неравенство във възможностите. По този въпрос трябва да се уточни, че самата Република Гърция не твърди, че нито едно от подлежащите на експлоатация находища, които биха могли да бъдат възложени на конкурентите на жалбоподателя, не би могло да се окаже спорно от гледна точка на рентабилността. Във всички случаи Република Гърция не е обяснила защо възлагането на права за експлоатация на посочените находища на конкурентите на жалбоподателя след провеждане на процедура за възлагане на обществена поръчка трябва да се счита като „подарък“ за тези конкуренти или как ще попречи на жалбоподателя да амортизира инвестициите си.
- 249 Предвид всички изложени съображения трябва да се констатира, че не е установено никакво нарушение на принципа на пропорционалност.
- 250 Следователно настоящото основание трябва да се отхвърли.
- 251 От това следва, че жалбата трябва да се отхвърли изцяло.

По съдебните разноски

- 252 Съгласно член 219 от Процедурния правилник в съдебните актове на Общия съд, постановени след отмяна и връщане на делото за ново разглеждане, той се произнася по съдебните разноски по образуванията пред него производства, от една страна, и по производството по обжалване пред Съда, от друга страна.
- 253 Освен това, по смисъла на член 134 параграф 1 от Процедурния правилник загубилата делото страна се осъжда да заплати съдебните разноски, ако е направено такова искане. Тъй като жалбоподателят е загубил делото, той трябва да бъде осъден да понесе, освен направените от него съдебни разноски, и тези на Комисията, на встъпилите предприятия и на встъпилите в производството по обжалване страни в съответствие с техните искания, включително съдебните разноски за производството по обжалване пред Съда.
- 254 Съгласно член 138, параграф 1 от Процедурния правилник държавите членки, които са встъпили в делото, понасят направените от тях съдебни разноски. Следователно Република Гърция ще понесе направените от нея съдебни разноски, включително за тези за производството по обжалване пред Съда.

По изложените съображения

ОБЩИЯТ СЪД (първи състав)

реши:

- 1) Отхвърля жалбата.
- 2) Осъжда Dimosia Epicheirisi Pektismou AE (DEI) да понесе, освен направените от него съдебни разноски, и тези на Европейската комисия, на Elpedison Paragogi Pektirikis Energeias AE (Elpedison Energeiaki), на Elliniki Energeia kai Anaptyxi AE (HE & D SA), на Mutilinaios AE, на Protergia AE и на Alouminion tis Ellados VEAЕ.
- 3) Република Гърция ще понесе направените от нея съдебни разноски.

Kanninen

Pelikánová

Buttigieg

Обявено в открито съдебно заседание в Люксембург на 15 декември 2016 година.

Подписи

Съдържание

Обстоятелства, предхождащи спора	2
1. Относно жалбоподателя	2
2. Относно пазара на лигнитни въглища в Гърция	3
3. Относно гръцкия пазар на електроенергия	4
Лицензи за производство на електроенергия и за изграждане на електроцентрали	4
Внос на електроенергия	5
Задължителен дневен пазар	5
Административно производство	6
Обжалваното решение	6
Производство пред Общия съд и пред Съда	7
Производство и искания след връщането на делото за ново разглеждане	9
От правна страна	9
1. По първото основание, изведено от грешка при прилагане на разпоредбите на член 86, параграф 1 ЕО във връзка с член 82 ЕО, както и от явна грешка в преценката	10
По първата част, изведена от явна грешка в преценката при определяне на съответните пазари	10
Предварителни бележки	10
По първата подчаст, свързана с определянето на пазара нагоре по веригата	11
– По първото оплакване	11
– По второто оплакване	12
– По третото оплакване	13
– По четвъртото оплакване	13
По втората подчаст, свързана с определянето на пазара надолу по веригата	16
– По първото оплакване	16
– По второто оплакване	17
По третата част от първото основание, изведена от липсата на неравенство във възможностите във вреда на новите конкуренти	17
По първото оплакване	18

По второто оплакване	19
По третото оплакване	20
По четвъртото оплакване	21
По петото оплакване	22
По петата част от първото основание, изведена от твърдяна явна грешка в преценката, тъй като Комисията не е взела предвид развитието на пазара надолу по веригата	25
По първото оплакване	25
По второто оплакване	27
2. По второто основание, изведено от нарушение на задължението за мотивиране	27
3. По третото основание, изведено, от една страна, от нарушение на принципите на правна сигурност, на защита на оправданите правни очаквания и на защита на частната собственост, и от друга страна, от злоупотреба с власт	31
По първата част, изведена от нарушение на принципа на защита на оправданите правни очаквания	32
По втората част, изведена от нарушение на принципа на защита на частната собственост	33
По третата част, изведена от злоупотребата с власт	33
4. По четвъртото основание, изведено от нарушение на принципа на пропорционалност	34
По съдебните разноски	36